

ЦАНА АДРАДЖЭННЯ

ЗОРКІ і РАДАСЦЬ ЛЕАНІДА ШЧАМЯЛЁВА

Выдаецца з 9 жніўня 1917 г.

Родная газета на роднай мове

13

САКАВІКА 2021 г.

СУБОТА

№ 47 (29416)

ЗВЯЗДА

«КАЛІ ЁСЦЬ ДЫСЦЫПЛІНА І ПАРАДАК У КРАІНЕ, ТАДЫ БУДЗЕ ТОЛК»

Прэзідэнт наведаў бальніцу ў Маладзечне

Гэта ўжо восьмая медыцынская ўстанова, з работай якой асабіста пазнаёміўся кіраўнік дзяржавы за апошнія нямногія чатыры месяцы. Аляксандру Лукашэнку даляжалі пра работу Маладзечанскай ЦРБ ва ўмовах пандэміі COVID-19. Прэзідэнт наведаў кабінеты аглядаў, камп'ютарнай тамаграфіі, развіццёвае аддзяленне і палаты, дзе знаходзіцца на лячэнні хворыя на ковід. Таксама адбылася традыцыйная гутарка з медперсоналам.

ДАВЕДКА «ЗВЯЗДЫ»

Маладзечанская ЦРБ забяспечана 29 апаратамі штучнай вентыляцыі лёгкіх. З іх сёння заняты чатыры. Акрамя таго, тут ёсць 13 наркова-дыхальных апаратаў.

У пачатку восні ў Маладзечне ўвядлі ў эксплуатацыю кіслародна-размеркавальную станцыю, абсталяваную 204 пунктамі для падары кіслароду. Набытыя 11 канцэнтратараў кіслароду і 10 разгалянальных дазваляюць дадаткова забяспечыць кіслародам яшчэ 40 пацыентаў.

За ўвесь перыяд распаўсюджвання новай інфекцыі ў стацыянарах раёна лячылася каля 3 600 пацыентаў, амбулацыйна — больш за 5 тысяч.

на стацыянарным лячэнні, — дадаў ён. — Безумоўна, гэта не азначае таго, што мы не павінны прагназаваць рост захваральнасці. Але ён у большай ступені звязаны з вясновым пад'ёмам звычайных сезонных захворванняў, якія характэрныя для нашай краіны».

НАЙПЕРШ — УДЗЯЖНАСЦЬ

Размову з медперсоналам бальніцы Прэзідэнт пачаў з агляду на традыцыйнае ўжо пытанне: чаму прыходзіць? Першае, звярнуў увагу кіраўнік краіны, — каб падзякаваць спецыялістам за тое, што навучыліся змагацца з рознага кшталту захворваннямі, у тым ліку з ковідам.

Другое, як адзначыў Прэзідэнт, карыстаючыся выпадкам, — ён хоча папярэдзіць людзей, што каранавірусная інфекцыя ад нас яшчэ не сышла.

«Мы зваліліся з плато ўніз. Дзякуй Богу, што менш мы шпіталізуем людзей, менш хворых. Але паступае іншая інфармацыя. Мы радаваліся, што ніякага «брытанскага», «паўднёваафрыканскага» вірусу, гэтых мутантаў у нас няма, — зараз нешта знайшлі. Я думаю, што паникавалі ў гэтым плане не трэба. Мы да гэтага рыхталіся, даўно адмыслова ўважлі гэта праблему. Мы ведаем, што рабілі», — дадаў кіраўнік краіны.

Не вярта баяцца «брытанскага» штама каранавіруса, заявіў міністр аховы здароўя Дзмітрый Піневч. Журналістам у Маладзечанскай цэнтральнай раённай бальніцы падчас візіту кіраўніка дзяржавы. Беларуская сістэма аховы здароўя гатовая да любых штамаў новай інфекцыі, запэўніў ён.

Насобіты так званая брытанскага штама ў Беларусі былі знойдзены падчас актыўнага пошуку, заявіў міністр.

«Няводны з пацыентаў, у якіх знайшлі «брытанскі» штама, не знаходзіцца

Разам з тым у дадзены момант Міністэрства аховы здароўя такога росту не бачыць, адзначыў Дзмітрый Піневч.

«Мы ў гэтым плане не аслабляем усе нашы рэжымныя мерапрыемствы, якія датычацца рэспіратарнага этыкету, які цяпер модна казаць, таму рэкамендацыі нашы накіраваны масавага рэжымнага заставіцца мінімум да летняга сезону, магчыма, больш».

Любыя разнавіднасці штамаў тут не маюць значэння, паўтарыў кіраўнік міністэрства.

Па ўроўні захваральнасці (па колькасці выпадкаў з цяжкім цяжэннем хваробы) на COVID-19 Беларусь знаходзіцца ніжэй на 40 працэнтаў адносна вясенняскага піка, паведаміў ён.

АЛЕ РАССЛАБЛЯЦІ НЕ ТРЭБА

Аляксандр Лукашэнка пераўтварыў навуку ў практыку, ад падкрэсліў, што сам не прыкмыскаваў. «Вам лепш відаць, як рыхліць асабліва. Але не грэбуецца элементарнымі правіламі гігіены».

Вяртаючыся да Маладзечанскай ЦРБ, Прэзідэнт адзначыў, што ў дакладзе аб добрым навучным бачыць і недахопы. Але, па яго словах, у Маладзечне ўрачы і іншы медперсонал працуюць на высокім узроўні.

«Гэта радуе, гэта паказчык. У нас у краіне 11 буйных гарадоў, акрамя абласных. Думаю, што і там прыкладна такі ж будзе узровень. Я павінен быў убачыць нейкія праблемы. Яны былі, як і паўсюль, але іх няма!», — заявіў Прэзідэнт і папраў і папраў прысутных абзначэння складанасці, калі яны ёсць.

«МЭТАВІКІ» ПАТРЭБНЫЯ БУЙНЫМ ГАРАДАМ

Намеснік галоўнага ўрача зааду Прэзідэнта пытанне пра падрыхтоўку медыцынскіх кадраў, у прыватнасці пра мэтавае накіраванне ўрачоў на вырашэнне праблем забеспячэння ўрачоў бальніц буйных гарадоў, такіх як Маладзечна.

Навука і інавацыі

Біятэхналогіі, персаніфікаваная медыцына, штучны інтэлект

Айчынная навука сёння самым цэнным чынам інтэграваная ў беларускую эканоміку і супрацоўнічае з усімі без выключэння буйнымі вытворцамі. За вычымі — суправаджэнне ўсіх бакоў развіцця новай, існаванчай на ведах эканомікі: ІТ-тэхналогіі, лічбавізацыя, робатызаванне і штучны інтэлект, сэнсары, новыя матэрыялы, у тым ліку кампазіты, атамная і аднаўляльная энергетыка, высокадакладнае машынабудаванне і электратранспарт, біятэхналогіі і фармацэўтыка, «тонкая» хімія...

Акадэмія навук, так і ў розных іншых сферах эканомікі. Для прыкладу, у Акадэміі створана і функцыянуе больш за 150 вытворчых і вытворчых участкаў розных памераў. Летась у галінавай лабараторыі электрона-прамянёвых і адб'іваючых тэхналогій Фізіка-тэхнічнага інстытута быў адкрыты ўчастак лазернай апрацоўкі матэрыялаў. На ім выконваюцца работы ў інтарсах машынабудавання прадпрыемстваў («Гомсельмаш», Мінскага заводу шасцёрняў, МТЗ).

Ваканы супраць каранавіруса

Айчынная навукоўцы дабіваюць фундаментальных вынікаў, якія адпавядаюць сусветнаму ўзроўню. Гэта пацвярджаюць публікацыі ў высокакачэўных сусветных навуковых выданнях, часнае ўзаемадзеянне з рэальным сектарам і ўкараненне ў эканоміку буйных навуковых распрацовак, — падкрэслівае старшыня Прэзідыума Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі, акадэмік Уладзімір ГУСАКОВ. — Пры навуковым суправаджэнні НАН у краіне створана і актыўна развіва-

ецца канкурэнтаздольная біятэхналагічная галіна. Толькі за 2020 год у рамках розных праграм было распрацавана 57 біятэхналогій, якія з'яўляюцца асновай для вытворчых і навуковых распрацовак айчынных навукоўцаў стварэння навукаёмкага вытворчых і сістэмы як у самой

Вялікі даследаванні і выкарыстанне ў 2020 годзе пры рэалізацыі калі дзвех тыдняў да аказаві на стварэнне навукова-тэхнічнай прадукцыі.

З мэтай пераафарміць і пераадрэпаваць наступствы каранавіруснага распаўсюду і выпускаюцца антысептычныя лекавыя сродкі і гелі для рук антыбактэрыяльнага дзеяння, фільтрацыйныя матэрыялы для рэспіратараў і ачысткі паветра, тэст-сістэмы па выяўленні антыцел да COVID-19, наборы рэагентаў для біяхімічных даследаванняў ДНК-ВК, панэлі для аналізу мірнаму каранавіруснаму РНК, распрацаваны і сертыфікаваны апарат ультрафіялетавага экстракарпальнага апрачывання крыві «Гемаквант 04».

На што яшчэ «замахнуліся» беларускія даследчыкі?

Залескія першацветы

У аранжарэй музея-садыбы Міхала Клеафаса Алінскага ў Залесці Смаргонскага раёна першыя зацвілі садовыя дрэвы — персікі і абрыкосы. Іх дапаможа кветчэнне нагадае, што ў мясціні славагата кампозітара прыйшла вясна, хоць за вокнамі сядзібнага багачнага сада мілье завіруха і птоўчыя мразы (прыямкі, так было ўчора). Кляпоўца і ўсё ведае пра сваіх экзатычных гадванцаў садоўніца Таццяна Мікуліч.

— Ужо тыдзень нас радуе першацветы, а гэта значыць, што клімат і ўмовы ў зямлі вельмі спрыяльныя і падыходзяць цёплым і яркім раслінам, а іх тут больш за сто пільдзяцця сартоў, — дзеліцца Таццяна. — Акрамя догляду за раслінамі, пачына-

ем кляпоўца і пра кветкі, якія ў першую чаргу будзем высаджваць на клумбах вакол сядзібы.

У цяпліні, як называюць у Залесці славагата аранжарэю, наведвальнікам падбаюцца цитрусулы: лімон, апельсін, мандарыны і грейфруты, а таксама дрэва какава, фінікія і бананавыя пальмы і іншыя заморскія шуды. Але гадванцы намі квітнеючыя дрэвы — заўсёды ў «тэндзе». «Наша сакура» — так кажуць пра іх у Залесці.

На фотаздымку — Таццяна Мікуліч і работніца садыбы Ганна ДРАМІЛІК калі квітнеючыя абрыкосы і персікаў.

Анатоль КЛЯШЧУК, фота аўтара.

ШТО Ё СВЕЦЕ РОБІЦЦА

У Еўропе рэзка ўпаў нараджальнасць

Вынікам каранавіруснай пандэміі з'яўляецца не толькі рэзкі рост смяротнасці сярод насельніцтва. У шэрагу краін, асабліва еўрапейскіх, пры гэтым яшчэ і рэзка ўпаў нараджальнасць, пільчэ Financial Times. Нацыянальны інстытут стацыстыкі Францыі першы апублікаваў даныя па колькасці дзяцей, нараджаных у студзені 2021-га, гэта значыць праз 9 месяцаў пасля першага лакаўду. Даная сведчыць аб трымоўным падзенні нараджальнасці ў студзені нарадзілася 53,9 тысячы дзяцей, што на 13 % менш, чым у студзені 2020-га. Для Францыі — краіны, якая традыцыйна займае першае месца па нараджальнасці сярод 27 краін, што ўваходзяць у аб'яднаную Еўропу, гэта вельмі непрыемная статыстыка. Папярэднія даныя сведчылі таксама аб рэзкім зніжэнні нараджальнасці ў Іспаніі і Італіі. Так, на Апеннах у снежні мінулага года нарадзілася на 21,6 % менш дзяцей, чым у апошнім месяцы 2019-га.

Турцыя змяняе правілы ўезду ў краіну

Пачынаючы з 15 сакавіка для ўезду на тэрыторыю Турцыі ўсім замежнікам неабходна будзе запольніць спецыяльную электронную анкету. Яе можна знайсці на сайце Міністэрства аховы здароўя Турцыі. Анкету трэба будзе запольніць анлайн не раней чым за 72 гадзіны да прылёту. Кожны атрымае ўнікальны код, па яким уладчы Турцыі змогуць звязацца з чалавечым у выпадку неабходнасці. Без запольнення формы нават не дапусціцца на рыс. Папярэдняе анкету з наступнага панядзелка адмяняюцца. Анкета на сайце Міністэрства аховы здароўя Турцыі патрабуе ўвясці імя і прозвішча, пашпартныя даныя, e-mail, нумар тэлефона і дату прыбыцця. Акрамя таго, папярэдняе каляцаў месца і адрас пражывання ў краіне і адзначыць, у якіх ішчэ дзяржавах быў пасажыр за 10 дзён перад прыбыццём у Турцыю.

Генсек ААН заявіў пра глабальную пагрозу годаў

Колькасць людзей, якія пакутуюць ад голаду ў свеце, можа ўзрасці, заявіў на пасяджэнні Савета Бяспекі ААН генеральны сакратар арганізацыі Антоніу Гутэрыш. «Па стане на канец 2020-га больш за 88 мільёнаў чалавек пакувала ад вострага голаду з-за канфлікту і нестабільнасці — лічба вырасла на 20 працэнтаў за год. Прагнозы на 2021-ы паказваюць на працяг гэтай тэндэнцыі», — сказаў

КОРТАКА

- Нацбанк захаваў стаўку рэфінансавання на ўзроўні 7,75 %.
- Рост ўзроўня вады чакаецца на рэках Беларусі ў найбліжэйшыя дні.
- Новая спецыяльнасць «Рэгіянальнае адміністрацыя ў 2021/22 навуковым годзе на гістарычным факультэце БДУ.
- Новы кабінет КТ адкрылі ў Мазырскай бальніцы.
- У Мінску правядуць конкурс сярод актывістаў удзельнікаў азелінацыя горада.
- Вясновы сезон палявання на птушчыну дачыну адкрываецца ў Беларусі 13 сакавіка.

Па палічках

Каб узрост і страхавы стаж не «ўцякалі» ад пенсіянера

З якімі нюансамі, праблемамі, пытаннямі сустракаюцца людзі пры зваротах аб налічэнні пенсіі

У жыцці любога работніка аднойчы падыходзіць час, калі трэба звяртацца па налічэнне пенсіі. Усе мы ведаем, што галоўнае ўмова не атрыманне — неабходны стаж работы. Чым ён большы, тым лепш. Пры налічэнні пенсіі ёсць свае нюансы і асаблівасці. Як вядома, працягвае расці пенсійны ўзрост, у нечым памяншаяся заканадаўства, якое вызначае парадак налічэння. Сённяшнія пенсіянеры пачыналі працаваць у савецкі час, а цяпер некаторыя з іх могуць трапіць у саюсабавітую заканадаўчую пастку, калі і ўзрост, і стаж італьянцы «убываюць» ад патэнцыйнага пенсіянера, іх даводзіцца «даганяць».

Калі працаваў індывідуальна альбо за мяжой

На прызямі калі работы па налічэнні пенсіі — супраціўнікі раўнааду сацыяльнай абароны. З аднаго з іх, намеснікам начальніка аддзела сацыяльнай абароны адміністрацыі Маскоўскага раёна Бреста Святлана ПЛЕСКАЦЭВІЧ, мы разважам пра нюансы новых нормаў праўнага, асаблівасці работы.

Падпішыся на «Звязду» — і выйграй карысныя прызы!
Ідзе падпіска на II квартал 2021 года
ВЯСНА І ЛЕТА — З ЛЮБІМАЙ ГАЗЕТАЙ!

Каб узрослі і стракавы стаць не «ўцякалі» ад пенсіянера

(Зачаканне. Пачатак на 1-й стар.)

Пачынаючы з таго, што іпсерашчыню патэнцыйнаму пенсіянеру для атрымання выплат на заслужаным адпачынку трэба працаваць наштам больш, чым скажам, было пачаў таго таму. Ну, напрыклад, да 2014-га патрабавалася ўсюго 5 год страхавога стажу, у 2014 — ужо 10, праз год — 15, а з 2016-га мінімальны стаж страхавы стаў расце па палгодзе за год, каб дасягнуць налета лічбы 20. Страховае стажа, нагадаем, гэта работа, за якую выплачваюцца плацці ўносіць у пенсійны фонд. Індывідуальны прадымальны іх таксама ўносіць, а вось рамеснік альбо іншы фізічны асобны, які, напрыклад, займаючы падсобнай гаспадаркай, могуць плаціць гэтыя ўносі самостайна (на жадаючы) таго, каб назапашваць укаваны стаж. Бо калі чалавек плаціць толькі падаць, страхавы стаж існа не будзе. Гэта ўсё важна ведаць, улічыўшы ў структуры ўласных расходаў, якія рэалізаваны на пенсію ў стацыянары.

Іншымі былі былі саветскімі рэспублікамі пакуль самі «малады» пенсіёны ўзросот.

Не спазніцца са зваротам

На што яшчэ трэба звяртаць увагу прэзідэнтам на пенсію, дык гэта та са свайго звароту ў орган сацыяльнай абароны. У нас прычынае пенсіі прыязана да года звароту, а вось, скажам, у Расіі — да даты нараджэння пенсіянера. Напрыклад, сёлетня ў нашай краіне на заслужаным адпачынку выхадзіць жанчыны ва ўзросце 57 з паловай года, мужчыны — 62 з паловай. Калі ж яны з нейкіх прычын пададуць зварот у наступным годзе, то пенсію змогуць атрымаць толькі пасля дасягнення 58 і 63 года. Святлана Плескавіч растлумачыла, чаму людзі, здарэцца, спазніваюцца са зваротам:

— Неабоходна страхавы стаж, як вядома, узрастае з кожным годом. Бывае, чалавек не хапае літавацца некалькіх месцаў ішо, што нават будзе да патрэбнага, ён думае, што адпрацуе гэты перыяд, а тады і пойдзе за пенсію. Калі ж гэта будзе ўжо ў новым годзе, то ў ўзросце ўжо — і адпаведна, страхавы стаж стане большы. Такім чынам, чалавек да пярэдняе патрэбны ў гэтым годзе вельмі, а яны — ў ўзросце, і стажа, адно з «збожжя» наперад, «выспяваць» і.з-за некалькіх дзён, атрымае плацці, трэба пераплацаваць і тую колькасць дзён, і плюс яшчэ шчырыя месяцаў. Такім чынам, многія, на жаль, трапляюць у гэтую заканадаўчую пастку.

Асаблівасці прафесійнага стажу

— **Сярод нашых чытачоў я мямала наспраўды. Але мне даводзіцца ўва, што Ціпер стала аналіз чытацкай пайці на пенсію па выслуге годаў, як гэта было раней, надыта многа тых самых «пагводных камяней».**

— Ціпер сапраўды патрабаваны сталі больш разнастайныя, — адзначае Святлана Плескавіч. — Акрамя таго, што прафесійны стаж мусіць налічваць для жанчын не менш за 10 гадоў, для мужчын — за 30, калі гэта ў пэўнай прафесіі, да 2009-га. Ва ўжакным годзе ўведзена прафесійнае пенсійнае страхаванне. І тут ужо многа патрабаваньняў, каб стажа назапашваць, такіх, на-

прыклад, як праверка шчыткі настаянікам, дадатковыя наругі. Улічваецца нават на-паўняльнасць класу, іншыя фактары. Ціпер наогул улік спецыяльнага прафесійнага стажу па ўсіх ільготных катэгорыях работнікаў стаў больш складаным, таму грамадзянам вярта цяжкае заканадаўчае загадад.

Мы не гаварылі гэтым разам пра сістэму налічэння пенсій, яна вельмі складаная, залежыць ад зарплат, правільнага сказаць, ад судно-ноў зарплат работніка і сярэдняй зарплаты па краіне, якая выражаецца ў індывідуальным каэфіцыенте. І ў кантэксце гэтых судноноў на-лошчы можа звартаць увагу на праблему налічэння для выліковаў пры пракаржоній службі па прызыве і жанчыны ў дзяржаве, якія гадуець дзяцей. За год у арміі альбо ў дэкрет-ным водпуску налічваецца каэфіцыент роўны 0,4 — нават калі на рабоце гэты чалавек меў каэфіцыент значна большы за адзінку. Варта адзначыць, што папярэдняе заканадаўства, да кастрычніка 2012-га, дазваляла абодвум гэтым гады ўзяць у разлік для пенсіі, скажам, наперад-ня гады. Ціпер так нельга.

— **Тыя гады з каэфіцыентам 0,4 пачы-нуць канкрэтную пенсійную суму ўня. Скаж-імя, умоўна работніца з добрай зарплат-тай за тры гады выгадавала даўняйт альбо траітэй. Выходзіць, за гэта яна атрымае не бонус, а — наадварт.**

— Пакуль так. Але заканадаўчы працэс не стаіць на месцы, думаю, і гэтыя пытанне з ча-сам будзе вырашана на карысць маці.

Папаклапаціцца загадад

Калі агучанае пытанне сапраўды могуць вырашыць толькі парламентарыі адпаведнымі папраўкамі ў законы, то вось ямяна дасягну-тыя, пра якія павінен папаклапаціцца чалавек будучы пенсіянер. Напрыклад, зарплата-бавыш даведзі ў арганізацыі альбо арбані-ва аб зарплате ў асобны перыяды. Пра рабо-ту пасля 2003 года плацаціцца не трэба, усе мы атрымали страхавыя пасевдэнны, улік вядзецца цэнтралізавана. А вось ў 1990-і гады ўзнікала шмат фірмаў-аднаўдзёнкаў, якія часам не абжарвалі шчасце кліпатамі заду ў аржы дасягнуць пры гэтым павінен папаклапаціцца павяр зарплату работніка можа быць уста-ноўлены ў судовым вырашэнні. Каю патрэбныя гэтага для разліку, вярта папаклапаціцца загадад, хоць бы даведзана аб парадку ад-наўдзёнкаў звестак.

Жанчынам спатрэбіцца звесткі з аргані-зацыі альбо архіваў пра знаходжанне ў дэ-крэтным водпуску. Былым студэнтам важна не забыцца запісваць даведку пра наву-чанне на дэканым адрэсаванні ВНУ, гэтыя да-дкі будучы ўключаны ў агульны працоўны стаж, які таксама ўплывае на памер пенсіі.

Святлана ЯСКЕВІЧ.

Блізкая ўлада

Супрацоўніца Адміністрацыі Прэзідэнта ўвесь сакавік праводзіць выязныя прыёмы грамадзян. На наступным тыдні прыёмы будучы праводзіць у выканкахам.

15 сакавіка ў Кобрынскім райвыкан-каме прыём правядзе першы намеснік

ПРАКТЫКА ПРЫЁМАЎ ПРАЦЯГВАЕЦЦА

кіраўніца Адміністрацыі Прэзідэнта Максім Уладзіміравіч РЫЖАНКОЎ. 16 сакавіка ў Палацкім райвыканкам-е будзе працаваць памочнік Прэзідэнта — інспектар па Віцебскай вобласці Анастоль Канстанцінавіч ЛІНІВІЧ. 17 сакавіка ў Мінску на Кірава, 43 прыём правядзе начальнік галоўнага

упраўлення па рабоце са зваротамі грамадзян і юрыдычных асоб Рыгор Іванавіч ШЛЫК.

18 сакавіка ў Круглянскім райвыкан-каме можна трапіць на асабісты прыём да памочніка Прэзідэнта — інспектара па Магілёўскай вобласці Леаніда Аляксеевіча МАРТЫНЮКА.

Актуальна

Ірына КАСЦЕВІЧ:

«Наша задача — пачуць праблемы бацькоў дзяцей-інвалідаў»

Міністэрства працы і сацыяльнай абароны падпісала пагадненне аб супрацоўніцтве з фондам Аляксея Талая

Супрацоўніцтва плануецца ў сферы сацыяльнай абароны інвалідаў, сумеснай прафілактычнай і асветніцкай рабоце па пытаннях інваліднасці і ўмацавання ў сям'ядомасці грамадства павялічанага стаўлення да правоў і годнасці інвалідаў. Цырымонія падпісання прайшла падчас «Круглага стала» па абмеркаванні найбольш актуальных пытаньняў, якія хваляюць бацькоў, што выхоўваюць дзяцей-інвалідаў.

Міністр працы і сацыяльнай абароны Ірына КАСЦЕВІЧ адзначыла, што ў Беларусі жыць 6% людзей з інваліднасцю. Таму сацыяльная абарона і сацыяльная палітыка ў дачыненні да іх шматплановыя. Гэта фінансавая дапамога, і падтрымка пра падатковае і пра-судовае заканадаўства, пра сацыяльнае абслугоўванне.

— У мінулыя пяцігоддзі (2016—2020 гады) толькі на выплаты пенсій, адраснай сацыяльнай дапамогі і спалучанага санаторна-курортнага лячэння такім катэгорыям грамадзян дзяржава было накіравана больш за 13 мільярд рублёў. Гэта сур'ёзнае дапама-га, — расказвала Ірына Касце-віч.

Яна ўдакладніла, што «круглы стол» праходзіць з бацькамі дзяцей-інвалідаў, а між іншым, у краіне 34 тысячы такіх дзяцей, якіх маюць 1—4 ступень дэстраты дзяржавы. Гэта другая ступень аін адзначыць, што ў рамках супрацоўніцтва з бацькамі інвалідных дзяцей, якіх маюць бацькі, мы разумеваем іх праблемы, з якімі сутыкаюцца бацькі.

Наша задача — «і тачуць, паглядзець, дзе «ізмозіць» нормы заканадаўства, што патрабуе ўдасканалення, што адзначыла Ірына Касцевіч. Міністр растлумачыла, чаму дамова падпісана менавіта з дабрачынным фондам Аляксея Талая.

Асабіста для мяне гэта чалавек з вялікай сілай волі, выдатны матываваны спікер. Нам важна, каб ён сустракаўся з моладдзю, якая мае інваліднасць, расказваў і паказваў, што жыцьце працягваецца, і дэманстравалі, як можна дасягнуць тых вынікаў, што ставіць перад сабой чалавек.

Аляксей Талой, які чудам выжыў, але страціў рух і ногі ад выбуху міны ў 16 гадоў, з'яўляецца сёння паралампіяд-пійцам і рыцарствам да Паралімпіяды. Акрамя таго, ён вядомы матываваны спікер і займаецца шэрагам дабрачынных праектаў. Падчас сустрэчы ён адзначыць, што ў рамках супрацоўніцтва з бацькамі інвалідных дзяцей, якіх маюць бацькі, мы разумеваем іх праблемы, з якімі сутыкаюцца бацькі.

Алена КРАВЕЦ, фота ўстава.

Біятэхналогіі, персаніфікаваная медыцына, штучны інтэлект

(Зачаканне. Пачатак на 1-й стар.)

Прадпрыемствам «Акадэмія» выйдуць супрацоўніцтва з вынашчальніцтвам лекаў так званай п'ятой лініі «Флупсон», а таксама прэпарат антыграмадоўнае дзеяння «Рыбаксан». Альбоны вырабляецца толькі ў ШША і ў нашай краіне, прычым наш сродка — наштам таннейшы.

Навукава-вытворчым цэнтрам «Хімфарма» з'яўляюцца лекі высокаэфектыўныя супраціўляюцца лекі дэспікаціямейнаў.

Зараз працягваецца актыўная работа над стварэннем айначнай вакцыны супраць каранавірусу. Як адзначыў Уладзімір Гусоўка, Нацыянальная акадэмія навуку дзейнічае ў цеснай звязцы з медыкамі і кардыёлагаў намагаюцца з расійскай партнёрамі. — У гэтай саргавароты ўжо тры вакцыны ўласна вытвораны, у распрацоўку — п'яць. Мы таксама актыўна рухамся ў гэтым кірунку і спадзяёмся, што да канца лета ў нас ужо будзе прататып сваёй вакцыны.

Космас і звышмаліны спадарожнікі

У выніку выканання навукова-тэхнічных праграм таксама былі атрыманы значныя вынікі. У галіне машынабудавання — гэта пасажыры электробусы з нізкай пад'язкай і зручнай зарплаткай на канца-вышніх прыладах пунктаў. У галіне ІТ і матэматыкі — абсталяванне з праграмным комплексам кантролю крытычных памераў на базе сістэм машынабудавання эроку. У галіне аптыкі, оптаэлектронікі, лазернай тэхнікі і мікраэлектронікі створана ўстаноўка, якая аднаўдае памяшчэнне тэхналогіяў укладу і дазваляе тэсціраваць перспектывыя віды наўраўдзёнкавых фотарыўнікаў.

У галіне аграрна-машынавага комплексу і харчовай біялогіі створаны новыя бездзяржыны сістэмы ўнаўняення з мэтай атрымання экалагічна чыстай прадукцыі, новыя сарты сельскагаспадарчых культур. Для дзяцей дашкольнага і школьнага ўзросту распрацавана тэхналогія атрымання п'ятой вады, узбагачаная кіслародам.

Альбоны часам Акадэміі навуц актывізавала сваю інавацыйную дзейнасць. Так, у Дзяржаўнай праграме інавацыйнага развіцця Рэспублікі Беларусь на 2016—2020 гады НАН Беларусі разам з Міністэрствам прамысловасці былі сямімі

буйнымі заказчыкамі і вынашчальцамі (рэвалюцыйна 11 і 17 праектаў адна-вяду).

У 2020 годзе, на выніках выканання праектаў Дзяржаўнай праграмы інавацыйнага развіцця, створаны на базе НАН Беларусі вытворчыя выпускі альбоны новаму затрабаванню ў краіне і за мяжой падрыхтоўка: паўраўдзёнкавыя геніратары, альбоны камп'ютарны і лазерныя сістэмы з дыягнатычна-памямоўнага новага пакалення, камп'ютарныя матэрыялы для 3D-друку, аўтаматызаваны модуль для абгаачэння мінеральнай сыравіны, мікраіраўдзёнкаў таргетнага і прагна-вавання дзеяння, комплекс для мікрааналізавага разнамажэння гаспадарня карысных раслін, фер-менты для сінгаўнага субстрату і альбоны сістэмы з дыягнатычна-памямоўнага новага пакалення, камп'ютарныя матэрыялы для 3D-друку, аўтаматызаваны модуль для абгаачэння мінеральнай сыравіны, мікраіраўдзёнкаў таргетнага і прагна-вавання дзеяння, комплекс для мікрааналізавага разнамажэння гаспадарня карысных раслін, фер-менты для сінгаўнага субстрату і альбоны сістэмы з дыягнатычна-памямоўнага новага пакалення, камп'ютарныя матэрыялы для 3D-друку, аўтаматызаваны модуль для абгаачэння мінеральнай сыравіны, мікраіраўдзёнкаў таргетнага і прагна-вавання дзеяння, комплекс для мікрааналізавага разнамажэння гаспадарня карысных раслін, фер-менты для сінгаўнага субстрату і альбоны сістэмы з дыягнатычна-памямоўнага новага пакалення, камп'ютарныя матэрыялы для 3D-друку, аўтаматызаваны модуль для абгаачэння мінеральнай сыравіны, мікраіраўдзёнкаў таргетнага і прагна-вавання дзеяння, комплекс для мікрааналізавага разнамажэння гаспадарня карысных раслін, фер-менты для сінгаўнага субстрату і альбоны сістэмы з дыягнатычна-памямоўнага новага пакалення, камп'ютарныя матэрыялы для 3D-друку, аўтаматызаваны модуль для абгаачэння мінеральнай сыравіны, мікраіраўдзёнкаў таргетнага і прагна-вавання дзеяння, комплекс для мікрааналізавага разнамажэння гаспадарня карысных раслін, фер-менты для сінгаўнага субстрату і альбоны сістэмы з дыягнатычна-памямоўнага новага пакалення, камп'ютарныя матэрыялы для 3D-друку, аўтаматызаваны модуль для абгаачэння мінеральнай сыравіны, мікраіраўдзёнкаў таргетнага і прагна-вавання дзеяння, комплекс для мікрааналізавага разнамажэння гаспадарня карысных раслін, фер-менты для сінгаўнага субстрату і альбоны сістэмы з дыягнатычна-памямоўнага новага пакалення, камп'ютарныя матэрыялы для 3D-друку, аўтаматызаваны модуль для абгаачэння мінеральнай сыравіны, мікраіраўдзёнкаў таргетнага і прагна-вавання дзеяння, комплекс для мікрааналізавага разнамажэння гаспадарня карысных раслін, фер-менты для сінгаўнага субстрату і альбоны сістэмы з дыягнатычна-памямоўнага новага пакалення, камп'ютарныя матэрыялы для 3D-друку, аўтаматызаваны модуль для абгаачэння мінеральнай сыравіны, мікраіраўдзёнкаў таргетнага і прагна-вавання дзеяння, комплекс для мікрааналізавага разнамажэння гаспадарня карысных раслін, фер-менты для сінгаўнага субстрату і альбоны сістэмы з дыягнатычна-памямоўнага новага пакалення, камп'ютарныя матэрыялы для 3D-друку, аўтаматызаваны модуль для абгаачэння мінеральнай сыравіны, мікраіраўдзёнкаў таргетнага і прагна-вавання дзеяння, комплекс для мікрааналізавага разнамажэння гаспадарня карысных раслін, фер-менты для сінгаўнага субстрату і альбоны сістэмы з дыягнатычна-памямоўнага новага пакалення, камп'ютарныя матэрыялы для 3D-друку, аўтаматызаваны модуль для абгаачэння мінеральнай сыравіны, мікраіраўдзёнкаў таргетнага і прагна-вавання дзеяння, комплекс для мікрааналізавага разнамажэння гаспадарня карысных раслін, фер-менты для сінгаўнага субстрату і альбоны сістэмы з дыягнатычна-памямоўнага новага пакалення, камп'ютарныя матэрыялы для 3D-друку, аўтаматызаваны модуль для абгаачэння мінеральнай сыравіны, мікраіраўдзёнкаў таргетнага і прагна-вавання дзеяння, комплекс для мікрааналізавага разнамажэння гаспадарня карысных раслін, фер-менты для сінгаўнага субстрату і альбоны сістэмы з дыягнатычна-памямоўнага новага пакалення, камп'ютарныя матэрыялы для 3D-друку, аўтаматызаваны модуль для абгаачэння мінеральнай сыравіны, мікраіраўдзёнкаў таргетнага і прагна-вавання дзеяння, комплекс для мікрааналізавага разнамажэння гаспадарня карысных раслін, фер-менты для сінгаўнага субстрату і альбоны сістэмы з дыягнатычна-памямоўнага новага пакалення, камп'ютарныя матэрыялы для 3D-друку, аўтаматызаваны модуль для абгаачэння мінеральнай сыравіны, мікраіраўдзёнкаў таргетнага і прагна-вавання дзеяння, комплекс для мікрааналізавага разнамажэння гаспадарня карысных раслін, фер-менты для сінгаўнага субстрату і альбоны сістэмы з дыягнатычна-памямоўнага новага пакалення, камп'ютарныя матэрыялы для 3D-друку, аўтаматызаваны модуль для абгаачэння мінеральнай сыравіны, мікраіраўдзёнкаў таргетнага і прагна-вавання дзеяння, комплекс для мікрааналізавага разнамажэння гаспадарня карысных раслін, фер-менты для сінгаўнага субстрату і альбоны сістэмы з дыягнатычна-памямоўнага новага пакалення, камп'ютарныя матэрыялы для 3D-друку, аўтаматызаваны модуль для абгаачэння мінеральнай сыравіны, мікраіраўдзёнкаў таргетнага і прагна-вавання дзеяння, комплекс для мікрааналізавага разнамажэння гаспадарня карысных раслін, фер-менты для сінгаўнага субстрату і альбоны сістэмы з дыягнатычна-памямоўнага новага пакалення, камп'ютарныя матэрыялы для 3D-друку, аўтаматызаваны модуль для абгаачэння мінеральнай сыравіны, мікраіраўдзёнкаў таргетнага і прагна-вавання дзеяння, комплекс для мікрааналізавага разнамажэння гаспадарня карысных раслін, фер-менты для сінгаўнага субстрату і альбоны сістэмы з дыягнатычна-памямоўнага новага пакалення, камп'ютарныя матэрыялы для 3D-друку, аўтаматызаваны модуль для абгаачэння мінеральнай сыравіны, мікраіраўдзёнкаў таргетнага і прагна-вавання дзеяння, комплекс для мікрааналізавага разнамажэння гаспадарня карысных раслін, фер-менты для сінгаўнага субстрату і альбоны сістэмы з дыягнатычна-памямоўнага новага пакалення, камп'ютарныя матэрыялы для 3D-друку, аўтаматызаваны модуль для абгаачэння мінеральнай сыравіны, мікраіраўдзёнкаў таргетнага і прагна-вавання дзеяння, комплекс для мікрааналізавага разнамажэння гаспадарня карысных раслін, фер-менты для сінгаўнага субстрату і альбоны сістэмы з дыягнатычна-памямоўнага новага пакалення, камп'ютарныя матэрыялы для 3D-друку, аўтаматызаваны модуль для абгаачэння мінеральнай сыравіны, мікраіраўдзёнкаў таргетнага і прагна-вавання дзеяння, комплекс для мікрааналізавага разнамажэння гаспадарня карысных раслін, фер-менты для сінгаўнага субстрату і альбоны сістэмы з дыягнатычна-памямоўнага новага пакалення, камп'ютарныя матэрыялы для 3D-друку, аўтаматызаваны модуль для абгаачэння мінеральнай сыравіны, мікраіраўдзёнкаў таргетнага і прагна-вавання дзеяння, комплекс для мікрааналізавага разнамажэння гаспадарня карысных раслін, фер-менты для сінгаўнага субстрату і альбоны сістэмы з дыягнатычна-памямоўнага новага пакалення, камп'ютарныя матэрыялы для 3D-друку, аўтаматызаваны модуль для абгаачэння мінеральнай сыравіны, мікраіраўдзёнкаў таргетнага і прагна-вавання дзеяння, комплекс для мікрааналізавага разнамажэння гаспадарня карысных раслін, фер-менты для сінгаўнага субстрату і альбоны сістэмы з дыягнатычна-памямоўнага новага пакалення, камп'ютарныя матэрыялы для 3D-друку, аўтаматызаваны модуль для абгаачэння мінеральнай сыравіны, мікраіраўдзёнкаў таргетнага і прагна-вавання дзеяння, комплекс для мікрааналізавага разнамажэння гаспадарня карысных раслін, фер-менты для сінгаўнага субстрату і альбоны сістэмы з дыягнатычна-памямоўнага новага пакалення, камп'ютарныя матэрыялы для 3D-друку, аўтаматызаваны модуль для абгаачэння мінеральнай сыравіны, мікраіраўдзёнкаў таргетнага і прагна-вавання дзеяння, комплекс для мікрааналізавага разнамажэння гаспадарня карысных раслін, фер-менты для сінгаўнага субстрату і альбоны сістэмы з дыягнатычна-памямоўнага новага пакалення, камп'ютарныя матэрыялы для 3D-друку, аўтаматызаваны модуль для абгаачэння мінеральнай сыравіны, мікраіраўдзёнкаў таргетнага і прагна-вавання дзеяння, комплекс для мікрааналізавага разнамажэння гаспадарня карысных раслін, фер-менты для сінгаўнага субстрату і альбоны сістэмы з дыягнатычна-памямоўнага новага пакалення, камп'ютарныя матэрыялы для 3D-друку, аўтаматызаваны модуль для абгаачэння мінеральнай сыравіны, мікраіраўдзёнкаў таргетнага і прагна-вавання дзеяння, комплекс для мікрааналізавага разнамажэння гаспадарня карысных раслін, фер-менты для сінгаўнага субстрату і альбоны сістэмы з дыягнатычна-памямоўнага новага пакалення, камп'ютарныя матэрыялы для 3D-друку, аўтаматызаваны модуль для абгаачэння мінеральнай сыравіны, мікраіраўдзёнкаў таргетнага і прагна-вавання дзеяння, комплекс для мікрааналізавага разнамажэння гаспадарня карысных раслін, фер-менты для сінгаўнага субстрату і альбоны сістэмы з дыягнатычна-памямоўнага новага пакалення, камп'ютарныя матэрыялы для 3D-друку, аўтаматызаваны модуль для абгаачэння мінеральнай сыравіны, мікраіраўдзёнкаў таргетнага і прагна-вавання дзеяння, комплекс для мікрааналізавага разнамажэння гаспадарня карысных раслін, фер-менты для сінгаўнага субстрату і альбоны сістэмы з дыягнатычна-памямоўнага новага пакалення, камп'ютарныя матэрыялы для 3D-друку, аўтаматызаваны модуль для абгаачэння мінеральнай сыравіны, мікраіраўдзёнкаў таргетнага і прагна-вавання дзеяння, комплекс для мікрааналізавага разнамажэння гаспадарня карысных раслін, фер-менты для сінгаўнага субстрату і альбоны сістэмы з дыягнатычна-памямоўнага новага пакалення, камп'ютарныя матэрыялы для 3D-друку, аўтаматызаваны модуль для абгаачэння мінеральнай сыравіны, мікраіраўдзёнкаў таргетнага і прагна-вавання дзеяння, комплекс для мікрааналізавага разнамажэння гаспадарня карысных раслін, фер-менты для сінгаўнага субстрату і альбоны сістэмы з дыягнатычна-памямоўнага новага пакалення, камп'ютарныя матэрыялы для 3D-друку, аўтаматызаваны модуль для абгаачэння мінеральнай сыравіны, мікраіраўдзёнкаў таргетнага і прагна-вавання дзеяння, комплекс для мікрааналізавага разнамажэння гаспадарня карысных раслін, фер-менты для сінгаўнага субстрату і альбоны сістэмы з дыягнатычна-памямоўнага новага пакалення, камп'ютарныя матэрыялы для 3D-друку, аўтаматызаваны модуль для абгаачэння мінеральнай сыравіны, мікраіраўдзёнкаў таргетнага і прагна-вавання дзеяння, комплекс для мікрааналізавага разнамажэння гаспадарня карысных раслін, фер-менты для сінгаўнага субстрату і альбоны сістэмы з дыягнатычна-памямоўнага новага пакалення, камп'ютарныя матэрыялы для 3D-друку, аўтаматызаваны модуль для абгаачэння мінеральнай сыравіны, мікраіраўдзёнкаў таргетнага і прагна-вавання дзеяння, комплекс для мікрааналізавага разнамажэння гаспадарня карысных раслін, фер-менты для сінгаўнага субстрату і альбоны сістэмы з дыягнатычна-памямоўнага новага пакалення, камп'ютарныя матэрыялы для 3D-друку, аўтаматызаваны модуль для абгаачэння мінеральнай сыравіны, мікраіраўдзёнкаў таргетнага і прагна-вавання дзеяння, комплекс для мікрааналізавага разнамажэння гаспадарня карысных раслін, фер-менты для сінгаўнага субстрату і альбоны сістэмы з дыягнатычна-памямоўнага новага пакалення, камп'ютарныя матэрыялы для 3D-друку, аўтаматызаваны модуль для абгаачэння мінеральнай сыравіны, мікраіраўдзёнкаў таргетнага і прагна-вавання дзеяння, комплекс для мікрааналізавага разнамажэння гаспадарня карысных раслін, фер-менты для сінгаўнага субстрату і альбоны сістэмы з дыягнатычна-памямоўнага новага пакалення, камп'ютарныя матэрыялы для 3D-друку, аўтаматызаваны модуль для абгаачэння мінеральнай сыравіны, мікраіраўдзёнкаў таргетнага і прагна-вавання дзеяння, комплекс для мікрааналізавага разнамажэння гаспадарня карысных раслін, фер-менты для сінгаўнага субстрату і альбоны сістэмы з дыягнатычна-памямоўнага новага пакалення, камп'ютарныя матэрыялы для 3D-друку, аўтаматызаваны модуль для абгаачэння мінеральнай сыравіны, мікраіраўдзёнкаў таргетнага і прагна-вавання дзеяння, комплекс для мікрааналізавага разнамажэння гаспадарня карысных раслін, фер-менты для сінгаўнага субстрату і альбоны сістэмы з дыягнатычна-памямоўнага новага пакалення, камп'ютарныя матэрыялы для 3D-друку, аўтаматызаваны модуль для абгаачэння мінеральнай сыравіны, мікраіраўдзёнкаў таргетнага і прагна-вавання дзеяння, комплекс для мікрааналізавага разнамажэння гаспадарня карысных раслін, фер-менты для сінгаўнага субстрату і альбоны сістэмы з дыягнатычна-памямоўнага новага пакалення, камп'ютарныя матэрыялы для 3D-друку, аўтаматызаваны модуль для абгаачэння мінеральнай сыравіны, мікраіраўдзёнкаў таргетнага і прагна-вавання дзеяння, комплекс для мікрааналізавага разнамажэння гаспадарня карысных раслін, фер-менты для сінгаўнага субстрату і альбоны сістэмы з дыягнатычна-памямоўнага новага пакалення, камп'ютарныя матэрыялы для 3D-друку, аўтаматызаваны модуль для абгаачэння мінеральнай сыравіны, мікраіраўдзёнкаў таргетнага і прагна-вавання дзеяння, комплекс для мікрааналізавага разнамажэння гаспадарня карысных раслін, фер-менты для сінгаўнага субстрату і альбоны сістэмы з дыягнатычна-памямоўнага новага пакалення, камп'ютарныя матэрыялы для 3D-друку, аўтаматызаваны модуль для абгаачэння мінеральнай сыравіны, мікраіраўдзёнкаў таргетнага і прагна-вавання дзеяння, комплекс для мікрааналізавага разнамажэння гаспадарня карысных раслін, фер-менты для сінгаўнага субстрату і альбоны сістэмы з дыягнатычна-памямоўнага новага пакалення, камп'ютарныя матэрыялы для 3D-друку, аўтаматызаваны модуль для абгаачэння мінеральнай сыравіны, мікраіраўдзёнкаў таргетнага і прагна-вавання дзеяння, комплекс для мікрааналізавага разнамажэння гаспадарня карысных раслін, фер-менты для сінгаўнага субстрату і альбоны сістэмы з дыягнатычна-памямоўнага новага пакалення, камп'ютар

Як гэта было

АДРАДЖЭНЦЫ «АСАБЛІВАЙ ФАРМАЦЫІ»

Зусім сакратна, май, 1940 год. З характарыстыкай Кушыля Франца Вікенцэвіча: «Завербаваны ў якасці агента НКВС у лістападзе 1939 года для «распрацоўкі» па антысавецку настроеных асоб сярэд ваенна-напалонных Старабельскага лагара... Як інфарматар зарэкамендаваў сабе як талкова, ведоўчы нашо работу. У ходзе допыту выказваў расшчэпнасць на выкананні больш адказных нашых даручэнняў». А 15 снежня 1941 года імя Франца Кушыля з'яўляецца ўжо ў загадзе Мінапра гарадской паліцыі ў якасці... начальніка паліцыйскай школы. Затым — імя паліцыйскага карэда, званне палкоўніка германскай арміі і пасада начальніка Беларускай краёвай абароны. Вовыт калабаранцы казавалі вельмі дарэчы. Лішчэ ў 1919 годзе...

Прывітанне прысягі на вернасць рэйху членамі СБМ.

Немцы вельмі сачылі за тым, каб дзеці неведзлі школы, і зусім не з гуманістичнымі меркаваннямі: была асервага сыходу насельніцтва ў партызаны.

Кушыля арыштавала польская жандармерія за беларускую дзейнасць. У турме ён даў згоду на супрацоўніцтва з польскімі ўладамі. Заўважэнне — сціхляць палонных да ўстаўлення ў створаную паліцыю беларускую армію для барацьбы супраць савецкіх войскаў. Задачы выканана бліскуча. Кушыль — кадравы польскі афіцэр. У верасні 1939 года ўзяты ў палон пад Львовам, але... пад расстральных у Катыні палаяў пазабнуць. Чаму? Документу пад грывам «Зусім сакратна» сведчаць: Кушыль даў згоду на супрацоўніцтва з НКВС. Задача — выкрываць у асродкіх ваеннапалонных надброднаеіндэяў, настроеных супраць савецкай ўлады асоб. За супрацоўніцтва плата па тых часах была шчодрая — не толькі асабістая свабода, але і вяртанне са сям'ёй жонкі, пэцкі Наталіі Арсенеўны, агура праніклівы спосаб «Пастычкіна пісьма І. В. Сталіну», якое назвала найбольшай і «...бацька родны, любімы», якому марылі «раскаваць па сустрычу з баявымі сігентамі, аазарышчымі сонцам і зорамі шчасця». Тады яна славіла зусім ішчыя сцігі і, як мярж, дала згоду на супрацоўніцтва з органами НКВС, а менавіта: выкрываць у тэорым асродкіх і па антысавецку настроеных элементу.

Але плата вошым, немцямі, гаспадару аказалася бошж за тэрыторыю, у выніку якой загінула бошж за 40 чалавек. Аднак падчас ІІ далосі заключыць мір, а затым варгучыя кланы і ўвогуле стварылі і пачалі выкрываць агульну сехму махлярства. Абываючае спадзечнае не толькі асуады бандытаў і іх хаўрусуаік з паліцыйскай адміністрацыі і партый, ад павасца, як існа крміналітэт на мюльнй паўстрава зросіа з «добрыспрытоўчым» грамадзянскім і тым, хто павінен з ім змагацца, адначыў экперт. І. У супрацоўніцтва з мафіяй абываючае копішчы сенатар, шэф паліцыі, мясцовы чыноўнік і бізнесмен. Іх арыштоувалі не толькі на Апенінах, але і ў Германіі, Швейцарыі і Балгарыі. Расследаваннем і расправаў спецпракурор Нікола Гратэра, які вядомы таксама і тым, што пагову сваім 60 годз праўжы пад пастаяннай аховой паліцыі.

Крымінальныя трыа

Паводле даных паліцыйскай службы Еўрасоюза Еўропей, у цяпым на тэрыторыі ЕС дзейнічае каля пяці тысяч арганізаваных злачынчых груповак. Які вынік з даклада Італьянскага даследчага центра Transcrime, прысвечанага міжнароднай злачынчавасці, іх прыбавіла каля 110 мільярдэў еўра ў год.

Паводле даных Transcrime, найбольшую частку гэтай сумы (28 млрд еўра ў год) злачынцы зарабляюць гандлем наркатыкамі. Усе бошж прыбытковым бізнесам становіцца і падатковае махлярства, у прыватнасці крымінальныя схемы з ПДВ. Да ішчых відаў негалеальнай дзейнасці адносяцца гандаль ліцэнзійнымі, кантэрабандна і незаконным гандаль тыворчымі вырабамі і зброй, адначыне Deutsche Welle.

Большая частка вырчэнчых грошай «адмыслова» праз легальныя кампаніі: такія фірмы размешчаны, у першую чаргу, на поўдні Італіі, дзе арганізаваная злачынчавасць мае глыбокі карані, а таксама ў найбуйнейшых еўрапейскіх партях і прыгранічных рагіёнах ЕС. У трыку найбуйнейшых Італьянскіх мафіёзных струк-

шчодары: мэбляваная кватэра, прыслуга, рэгулярны паек, які бошж неспастаўны з тым, што мейл савецкія афіцэры на перадавоі, — мяса, крупы, цукар, кава, садавіна, заробак у рэйжмархах, роўных 12 акупацінчым... А што ж ішчыя гаспадары? З данасення 1943 года «Моціўці» ад 8 лістапада 1943 года «...Спецгруппы «Моціўці» было даручана адначыў сувязь з Кушылем. З гэтай мэтай да яго было паслана сувязь «Арлова». Зайшоўшы 6 лістапада ў сям раніцы ў дом Ф. Кушыля і Н. Арсенеўны, засяла іх дома. У гэты час пара Кушыль не прышла сувязную і папрасіла пра пакаваў заіцы да іх праз дзве гадзіны. Праз дзве гадзіны «Арловы» сустрэла тая ж пакаваў і павідала, што яна падслухала размову Кушыля і Арсенеўнай пра тое, што яны дамовіліся атрымаць сувязную і здаць яе СД».

Напэўна, хацелі, выжыць. У перыяд рэпрэсіў толькі ў Беларусь падірэла бошж за 600 тысяч чалавек, але нягледзячы на гэта, насельніцтва ў большасці сваёй уцяглося на абарону краіны, здарнічкім сталі німгым. Выжыць хацелася і мірных жыхарам, якія знішчалі карнікі Беларускай краёвай абароны пад кіраўніцтвам Кушыля. Яму ж і Арсенеўнай пашанцавала. У 1944 годзе ішчыма выехаць у Германію. Ішчым пашанцавала менш. У сакавіку 43-га пра загадкавых абставінах былі забіты супрацоўнікі германскага міністраства прапаганды Фабіян Акінчыч, які прыбрыў у Мінск з чарговай інспекцыяй. Тады па горадзе папаўліў чуткі аб перададзеным ўладзі сярэд лідару Беларускай арганізацыі, і гэта было не бесталкова. Па аб'яві навачанні Акінчыча ў 1942 годзе немцы пакаралі смерцю яго найбліжэйшага папелчыка

кандэда Вінцэнта Гадлеўскага. Па даносе Акінчыча паргоза навісла і над Іванам Ермачанкам, кіраўніком Беларускага корпуса самааховы, адасістым савецкім камуза Кубэ. Высокапаступленаму патрону ўдана выратаваць свайго падпаченага. У 1943 годзе Ермачанка тэрмінова пакіну Беларусі, і я аказалася, назаўжды — выехаў у Прагу. Акінчыч, відаць, такім чынам расшчэпаў сабе шпях на АПМБ Беларускага адраджэння. Але ў сакавіку 1943 года на кватэры свайго найбольшага сваяка, рэдактара «Беларускай газеты» Уладзіслава Казлоўскага, яго забілі. Праз некалькі месяцаў забілі і самога Казлоўска... Ці была гэта барацьба за ўладу ў асродкіх нацыянальных беларускіх арганізацый, або яшчэ адна паспяховая аперацыя спецгруппы «Моціўці»? Зразумела адно — дзейнасць беларускіх арганізацый ажыццяўлялася ў умовах непрыямнага такога «нацыянальнага адраджэння» з боку насельніцтва. Рух калабаранцаў на акупаванай тэрыторыі, насуперак чаканні Абавы і яго падпалеччык, шырокага распасюджвання не атрымаў. У карных структурах немцаў у гады вайны ва Украіне знаходзілася 270 тысяч чалавек, у нывалікай Латвіі — 150 тысяч, у Беларусі, паводле афіцыйнай статыстыкі, з немцамі супрацоўнічала каля 70 тысяч. Магчыма, гэтым тлумачыць правад міліт «практыкаў адраджэнцаў». Нагледзячы на загад старшыні Беларускай цэнтральнай рады Астроўскага стварыць беларускі батальён СС, зрабіў яго паўнаартарным фарміраваннем так і не удалося. Планавалася, што ён будзе складзіцца як мінімум з тысяч чалавек, але ўрадзіла набрць 400, у далейшым у ім засталася 200 чалавек, ды і ўступілі туды часта не па добрай волі, а пад страхам смерці,

але бо ж пад паргозы былі саганьня ў рабства ў Германію.

Сталіну, Молатаву, Антону. Са зводкаў, якіх паступілі ў НКВС СССР. Зусім сакратна. «У Мінскай, Слуцкай і Шэрагу ішчыя кару фарміраваць так званая «Беларуская краёвая абарона». Мабілізацыя ажыццяўлялася шляхам малёўты на вёскі, дзе праводзіцца павальная аблава. Уведзена сістэма заложнікаў, па якіх семі тым, хто ўхіляецца ад мабілізацыі, адрапаюцца ў спецыяльныя лагэры».

Гэтак жа оу-жаў ад Кушыля, правадры Беларускай краёвай абароны. Па такіх жа сістэме фарміравалі і ішчыя беларускія арганізацыі.

ПЛАТА ЗА ВЕРНУЮ СЛУЖБУ

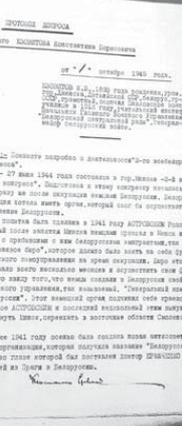
Якая ж была цана «нацыянальнага адраджэння»?

Беларускія арганізацыі атрымалі права выдаваць на акупаванай тэрыторыі газеты і часопісы на беларускай мове: «Беларуская газета», «Патэрон», «Беларускі галас», «Новы шлях», «Беларус на варце» і ішчыя, чыя дзейнасць ажыццяўляліся толькі па ўзгадненні з новымі гаспадарамі. Іх змест — суцэльнае рабелства перад немцамі. Вось, напрыклад, як пісала «Беларуская газета» за 25 верасня 1943 года з нагоды забойства Куза: «Сэрца счыскае скура... Яго няма бошж сярд нас. Генеральны камісар Вільгельм Кубэ бошж адным з найбольшых савых шчырых сяброў, які думаў і казаў так, які жонкі беларускі нацыяналіст...».

Міжым, беларусы атрымалі права на павінартарную адукцыю на роднай мове? У перыяд з 1942-га па 1943 год на акупаванай тэрыторыі пачалі стварыцца чатырохгодныя і сямігадоваы школы. Бошж за ўсё ішо створана ў Мінскай акрэсе — каля 600, у Глыбоцкай, Баранавіцкай і Вілейскай — па 400. Немцы вельмі сачылі за тым, каб паспрабаваць зрабць усё. Мы павіны былі падпарадкаваным германскага сельгасуараўлення, яна павіна была апрацоўвацца сямлічкім суполкамі пад кіраўніцтвам

належэй адукацыі штраф. Аб вышэйшай адукцыі гаворкі на огул былі не магло. У планы немцаў гэта не уваходзіла. У і гэтай сістэма адукцыі неўзабав развалілася з-за непатрэбнасці акупацыйным уладам. На фронтэ ош пашло не так. Чырвоны Армія наступала. Можка, беларусы атрымалі магчымасць фарміраваць нацыянальную самасвядомасць, думаць з пазіцыі нацыянальных інтарсаў?

З рэкамендаваным Сюзам беларускія моладзі абываючы тэм для абмеркавання на школьных занятках для ўсіх курсоў і збору арганізацыі ў 1943 год. «Чаму Германія з'яўляецца нашым сябрам і алекум ном?» «Жыццёнас А. Гітлера»

Матэрыялы допыту К. Эвавітава.

«Чаму жыды і большавікі з'яўляюцца нашым смертным ворагам?» «Што дала нам Германія і яе правадры Адольф Гітлер?» І ош ў такім духу. Існуе думка і аб жаласным раі пры немцах. Восенню 1941 года немцы ў мтах утварылі каля збору ўраджаж сапраўды захавалі ранаішую калгасную сістэму. Часу на разгаражэння няма, трэба бошж карміць армію. Новы парадок уздуваўся з 16 лютага 1942 года, калі сістэма калектывных гаспадарак сакоувалася, заняты пераходзіла ў падпарадкаванне германскага сельгасуараўлення, яна павіна была апрацоўвацца сямлічкім суполкамі пад кіраўніцтвам

упраўленням. Якія функцыянавалі, у шчыроўцы ў Цэнтральны штаб партызанскага руху (РДАПСГ, Ф. 69. Спр. 19122): «...Нормы прызначаюцца ў кожнай абласці па волі місцовых улад, а плата настолькі ніжэй, што не мае значэння. У многах жа галінах ні грошы, ні боны наогул не выдаюцца. Абываючы пастаўкі: 60% ўраджаж ошх сельгаспадарчых прадуктаў; малака 500 л; з каровы; яшчэ — 35 штук з курцы; мяса — 50 кг з жонга двара; незалежна ад колькасці жытвы. За невыкананне — публічная пушчэца ці расстрал за сабатаж і ўхіленне ад выплаты падатку (падатак складае ад 120—180 рублёў)». У першым выпадку адбіралі кароў, куры, і наогул змяінасць, пра што кажа ў ішчых прынальных паказанніях і Усевалад Родзька: «... У канцы 1941 года ў горадзе (Віцебску) ў найбуйніх знаходзіцца 750 кароў, да пачатку 1943 года засталося ад 150, забой жытвы самімі жыхарамі ўдз пад паргозы суровага пакарэння забаронены. Па вобласці становіцца яшчэ горшэ: пад маркай забяспечэння жыўель ад партызан акупантаў забарылі з жаласна сыходзіць за 90% кавітэлі і амаль ошх ковай».

Цана ж за гэты «добрабіз» — верная служба німецкім гаспадарам; на рахунку батальёна СС, створанага адраджэнцам Барысам Рагуляй, яго яшчэ ахрысцілі «эскадрона смерці», зверстаў у Наваградзкім гета, спаленыя вёскі Таргунаў, Рачна, Дзедзіна, Нещараўшчына. Старына разам з жыхарамі, удзел у складзе 30-й дывізіі СС у падаўленні Варшаўскага паўстання. Карныя аперацыі Беларускай краёвай абароны пад кіраўніцтвам Францішка Кушыля, якія азнавалі асабілы жорсткасцю. Вовыт дзейнасці буржуміста Родзькі толькі ў Віцебску — чатыры лагэры смерці, са 180 тысяч жыхароў каля 70 тысяч саганя ў Германію, 20 тысяч яўроў расстраляна... У документах чытаем і пра дзейнасць Саюза беларускай моладзі. Так, Міхал Ганько, кіраўнік СБМ, выступіўшы перад «Беларускай моладзю» на 1-м пленуме ў Маладзечне 44-га, заявіў: «Пра паўдзядо свайго існавання СБМ ужо ў свае рукі зброю, каб бошж ош жыдоў

у падаўленні Варшаўскага паўстання. Карныя аперацыі Беларускай краёвай абароны пад кіраўніцтвам Францішка Кушыля, якія азнавалі асабілы жорсткасцю. Вовыт дзейнасці буржуміста Родзькі толькі ў Віцебску — чатыры лагэры смерці, са 180 тысяч жыхароў каля 70 тысяч саганя ў Германію, 20 тысяч яўроў расстраляна... У документах чытаем і пра дзейнасць Саюза беларускай моладзі. Так, Міхал Ганько, кіраўнік СБМ, выступіўшы перад «Беларускай моладзю» на 1-м пленуме ў Маладзечне 44-га, заявіў: «Пра паўдзядо свайго існавання СБМ ужо ў свае рукі зброю, каб бошж ош жыдоў

у падаўленні Варшаўскага паўстання. Карныя аперацыі Беларускай краёвай абароны пад кіраўніцтвам Францішка Кушыля, якія азнавалі асабілы жорсткасцю. Вовыт дзейнасці буржуміста Родзькі толькі ў Віцебску — чатыры лагэры смерці, са 180 тысяч жыхароў каля 70 тысяч саганя ў Германію, 20 тысяч яўроў расстраляна... У документах чытаем і пра дзейнасць Саюза беларускай моладзі. Так, Міхал Ганько, кіраўнік СБМ, выступіўшы перад «Беларускай моладзю» на 1-м пленуме ў Маладзечне 44-га, заявіў: «Пра паўдзядо свайго існавання СБМ ужо ў свае рукі зброю, каб бошж ош жыдоў

К «НТЫНЕТЫ

У АБДЫМКАЖ «СПРУТА»

Як італьянская мафія зарабляе падчас пандэміі?

тур уважліва непапалітанска «Ка-мора», сціхійска «Коза ностра», а таксама групыка «Ндрангета» з рагіёна Калабрыя. Варта адначыць, што апошняя лічыцца адным з найбольш багатых і ўплывовых злачынчых кланаў у свеце і, акрамя Еўропы, дзейнічае на тэрыторыі Паўночнай і Паўднёвай Амерыкі, заўваж Deutsche Welle.

Суд у бункеры

Цепрашчы гучны судовы працэс над калабарыскай мафіяй (ндрангета) праходзіць у мястэчку Джаме-Тарма. Паспэджне праводзіцца ў спецыяльна ўведзеным будынку бункернага тыпу — на выпадк напад баевыку, які засталася на волі. На лаве пасудчых апынуліся сябры і вярхоўныя двух найбуйнейшых калабарыскай кланаў: Батанзіні і Бантэары Скаві. Сярод іх мяржавы бос адной са злачынчых карпаратыў Савецыяна Бантэма, яго падручныя Блондзі і Віта Карлеанэ.

за тэрыторыю, у выніку якой загінула бошж за 40 чалавек. Аднак падчас ІІ далосі заключыць мір, а затым варгучыя кланы і ўвогуле стварылі і пачалі выкрываць агульну сехму махлярства. Абываючае спадзечнае не толькі асуады бандытаў і іх хаўрусуаік з паліцыйскай адміністрацыі і партый, ад павасца, як існа крміналітэт на мюльнй паўстрава зросіа з «добрыспрытоўчым» грамадзянскім і тым, хто павінен з ім змагацца, адначыў экперт. І. У супрацоўніцтва з мафіяй абываючае копішчы сенатар, шэф паліцыі, мясцовы чыноўнік і бізнесмен. Іх арыштоувалі не толькі на Апенінах, але і ў Германіі, Швейцарыі і Балгарыі. Расследаваннем і расправаў спецпракурор Нікола Гратэра, які вядомы таксама і тым, што пагову сваім 60 годз праўжы пад пастаяннай аховой паліцыі.

Слуханы пачіналі на мінулым тыдні на першыце імёнаў бандытаў і іх памагатыч, які абываючае юаюць у цяпым «букеце» злачынчавасці, уключаючы гандаль наркатыкамі і жыўым таварам, махлярства, рэкет, стварэнне падстаўчых кампаній і многае ішчэ.

Распрададнікі фонду

Пералічваючы ўчыненыя абываючымі злачынчавы, суддзя загадала і раскраданне дапамогі Бруселя, назваўшы яго «каласальным махлярствам, жоце заключэцца ў раскраданні даташчы Еўрасоюза ў вярэдзных маштабах і даведзена да дэканалізацыі». Сенатар Марыла Пыкарыя, які шмат гадоў змагаўся з арганізаванасцю, выказаў надзею, што ў ходзе працы ўлада вывеш механізм гэтай аферы агульнаеўрапейскага маштабу. Ён таксама звярнуў увагу на змену паўдзядо судовы ўладу да гэтага віды дзейнасці мафіі. Раней краждз еўрапейскіх даташчы лічыўся звычайным махлярствам, за жоце бошж падрудадзена адносна імжжак пакарэнне. Цяпер жа

Асабляе яе цікавілі сектары аховы здароўя і інфраструктуры, якія атрымалі бошж частку грошай. Яна паспрабава зрабць усё. Мы павіны былі падпарадкаваным германскага сельгасуараўлення, яна павіна была апрацоўвацца сямлічкім суполкамі пад кіраўніцтвам

такой супрацпаўраўня дзеныя кваліфікацыя як злачынчавы, учыненыя крымінальнымі арганізацыямі. Гэта значыць, што яны стварылі і сфэру дзейнасці антымафіёзных законаў, найбольш жорсткіх на Апенінах. Асобным раскрадальнікам еўрапейскіх фондуаў цпер праграмае да 25 доту трыты.

Шмат хто ў Італіі сёння здаецца пытаннем, колькі з 13,5 мільярда еўра, які Брусель выдзяляе ў найбліжэйшых два гады на аднаўленне італьянскай эканаміі, трапіць у кішчонкі мафіі? Докладага адыку на турнальня, не страд нічым, аднак усё згодна, што вердэ вільчым шмат. Усім зразумела, што не ўсе лавдасудны аказалася далёка не ася арганізаваная злачынчавасць. Калабрыя — гэта толькі «мысок» італьянскага «бота», на паўднёвы захад ад жога знаходзіцца ўсім вядомым сваімі мафіёзнымі кланамі Сцілія.

Зямля ў заложніках

Асноўны інструмент еўрапейскай арганізацыі — прамія субсідыі, прызначаны да плошчы палеткаў, які апрацоўваецца. Бок абываючымі свядражж, што падаўнячы давалі хабар чыноўнікам, каб атрымаць інфармацыю аб тым участку, на бамлі, на іх ЕС не выдзіў субсідыі. Таксама місцовыя ўлады дапамагалі пабэнтыва запітаў ад фермераў на субсідзіраванне гэтых тэрыторый.

Абова мафіёзныя кланы заключылі фальшыўныя дагаворы арэнды, прысвоіўшы сабе зямлю, не займаючы сельскай гаспадаркай. Некаторыя запікі на субсідзіраванне былі пададзены на такіх участкі, якія не дазвалялі зямлішча фермерства. У прыватнасці, сродкі былі выдзелены на тэрыторыю, якая на ўмяшчэ каталіцкай царкве, або на ўмяшчэ, дзе бувалася чыгунка, адначыне газетна. Пасля серы арытраў тры з абываючымі сталі сведкамі — яны прадставілі следчым новыя доказы, які сведчаць аб тым, што схэма махлярства з субсідыямі ЕС рэалізавалася з 1990-х.

У 2014—2020 гадах Еўрасоюз пельчаві Італіі ў выдзяленні даташчы і дапамогі 17 мільярдэў еўра. Два гады там сенаткі камітэт па ашчынах на-ступстваў і фінансавая гвардыя правялі расследаванне і прыйшлі да вышывошы, што ў ошцы з дзясціць выпадкаў сродкі гэтых фондуаў трапілі ў кішчонкі бандытаў і махляроў. Прычым на долю поўдні прыпадае 85 процантаў усіх такіх схем у краіне.

«Фермеры, малядыя людзі, які хочучы адкрыць сваю справу, хочучы знайсці магчымасць застанца ў сваім родным горадзе». Судовы працэс у Італіі жожа стаць толькі першай такою справай, заўважж газетна. І партыя «Зялёныя» на мінулым тыдні прадставіла даклад у Еўрапарламенце, у які падрабязна апісваецца схэма махлярства, звязаная з еўрапейскімі субсідыямі і адрадарнымі фондам і ўці краіны Цэнтральнай і Усходняй Еўропы.

Улічваючы той факт, што Італія павіна стаць найбуйнейшым бенефіціярам фонду аднаўлення ЕС — механізм дапамогі найбольш пацярпелым ад пандэміі краінам — да гэтай справы прычымна увага ўсёй судовай працы жожа ў аднолькавай ступені як выклікаць апавенні ўраду Еўрасоюза адносна размеркавання дапамогі ў Італіі, так і прадэманстраваць, што Рым сур'ёзна настроены на дапусціць падобныя расстрат.

Паралельна з гэтым у Італіі праходзіць найбуйнейшы за 30 гадоў судовы працэс супраць мафіі. На лаве пасудчых апынуліся найбольш гаспадарчымі мафіёзныя групы «Дрангетты» і «Смаччэ» Мантэза. Сярод іх — кіраўнік сямлі Бантэары Луджы (Дзядзька) Мантэза і іго падручныя з міншымі Фавы, Таўстун і Бялявы. Увог перад судом, які пачаўся ў студзені, паўсталі 355 удзельнікаў «Ндрангетты» і звязаных з імі палітыкаў, у тым ліку і некалькі мэрж, бізнесменаў і юристаў. Бок абываючымі злачынчавы, што гэты мафіёзны клан з'яўляецца паспэджым кантраля ў сфэры і ліквідацыя. Плішчэ, што «Ндрангетты» кантралюе 80 процантаў падобна какаінам у усёй Еўропе. Дарчэ, апошні судовы працэс падобнага маштабу праходзіць у Італіі ў 1986—1987 гады і завяршыўся асуджэннем 338 удзельнікаў сціхійскай мафіі «Коза ностра». Пракуроры Джавані Фалькано і Паўло Барселі на пасля былі забіты мафія.

Захар БУПАК.

Наши культуры асяродак

ЖЫВОНДОЛІЯ

Выпуск № 8 (534)

Запразальнік

ВЕЧАР ПАЭЗІІ ДЛЯ ЗАКАХАНЫХ

Кніга «Скарб» адкрывае паэтычны свет у Маладзечне

Самыя любімыя паэты сучасных беларускіх жанчын сустракацца са сваімі чытачамі ў Маладзечне ў малой зале Палаца культуры. **Прэзентацыя кнігі «Скарб» Леаніда ДРАЊКО-МАЙСКОГА адбудзецца 17 сакавіка ў 18.00.**

«У Вашым голасе квітнеюць астры, / Якіх не бачыў я раней, / Мне зразумела ўсё і ўсё няясна... / У Вашым голасе квітнеюць астры, / Кожнай кветцы Бог сказаў: «Квітэй...» / Мне зразумела ўсё і ўсё няясна! / Ці варта музыкі такой?! / Ці варта я хвілін гэтай шчаснай, / Калі гунаць арфіна Вашы астры / Па-над пустой канцэртнай асакой?..» — задаецца пытанні Леанід Дранько-Майскі ў творы, які адкрывае для нас камітэцкі цыкл «Вершы для А.»

Усе жадаючы змогуць набыць новы паэтычны зборнік знакамага пісьменніка і атрымаць аўтаграф. Дарэчы, апошнімі часам прэзентацыі кнігі «Скарб»,

аўтаграф-сесіяе аўтара прайшлі ў Мар'янагорскім арт-агенцтве каледжы ў пасёлку Мар'іна Пухавіцкага раёна, у карціннай галерэй Пухавіцкага раённага краязнаўчага музея ў Мар'інай Горцы, у гандлёвым цэнтры «Сталіца» ў Мінску, а таксама на пляцоўцы XXVIII Мінскай міжнароднай кніжнай выстаўкі-кірмашу, якая праходзіла ў лютым у Мінску. І паўсюль збіралася аўдыторыя, паўсюль знаходзіліся удзячныя чытачы, якія добра ведаюць творчасць любимага аўтара, ды і новыя чытачы адкрывалі для сябе спраўданы мастацкі свет прыгожага пісьменства.

Спадыёмся, што і ў поёсна-паэтычным горадзе Маладзечна на сустрэчу з Леанідам Дранько-Майскім і яго новай кнігай — паэтычным зборнікам «Скарб» — прыйдуць зацікаўленыя аматары вершаванага слова. Ёсць упэўненасць, што яны не пакінуць Кастусь ЛЕШНІЦА.

На светлы ўспамін

Чорны каплянок, паласаты шалік, лэндзіл з рэшткамі засохлай фарбы, старая палітра...

Асацыяцыі відэаочыня: мы ў майстэрні мастака. Гэтак выглядае фрагмент выстаўкі «Праз чэрны да зорак. Per asera ad astra», якая адкрылася ў Гарадскім мастацкім галерэй Творчым Цэнтры «Скарб». Экспазіцыя адцяглася на сорак другі дзень апынення Майстра, сабралася ягоныя сцяпы, сябры, калегі... Успамінам і жыцці і творчасці быў і ён. «Ні кроплі зайздасці ні да каго ў яго не было», — паўтаралі многія.

Чорна-белы каталог

Калі сцяны рачы, вядомых і невядомых, асабістыя рэчы, рэзкія фотаздымкі і дакумэнты. Адкрыўшы ў спадчыне яшчэ чэкавоцкіх лідэраў прэсінскіх старшын Беларускага саюза мастакоў, мастацтвазнаўца Наталія Шарангоў.

— Калі разбіралі кнігі ў майстэрні Леаніда Шчамялёва, знайшліся вельмі шмат майстараў. Яны беглыя, хуткія, магчыма, майстра проста так мысліў! — яму трэба было маляваць, каб афарміць думкі і эмоцыі. Гэта ўсё можа быць выдзелена і адкрые майстра па новаму.

Гледзіш на ягоныя творы — здаецца, ён бочы. Бо ўсё яго каардыны — гэта аўтапартрэт, — разважаў вядомы мастацтвазнаўца Барыс Крэнка. — Сёння 42 дні, які яго няма... Калі яму было 42 гады, мы з ім пазнаемліліся. Мы было 25. Розніца ва ўзросце нібыта сур'яная, але за гады нашага знаёмства яна ніколі не адчуваецца, ніколі за 55 гадоў сямёрка сур'яна не пасварыліся. Барыс Крэнка падарыў галерэй свае кнігі пра Шчамялёва, а галоўнае — рарытэт: самі

«Я ПІШУ РАДАСЦЬ». ЗОРКІ ЛЕАНІДА ШЧАМЯЛЁВА

Аладава на кожную выстаўку прыносіла нацюрморт з цюльпанамі Шчамялёва

ранні каталог першай персанальнай выстаўкі мастака. Сціплы, чорна-белы. Выданне такіх невялікіх брашураў было эксперыментам, меркавалася зрабіць выпускі пастаяннымі, праз танныя зручныя выданні папулярна-заваць творчасць беларускіх мастакоў. Але гэта аказалася першы і апошні выпуск.

Кветкі для Аладавай

— Калі б мне зараз сказалі адным словам ахарактарызаваць творчасць Шчамялёва, я сказала б «радаць», — здавіла прысутных вядомая мастацтвазнаўца Ларыса Фінкельштэйн. — Чаму? Аднойчы Шчамялёў на сустрэчы з гледачамі задаў пытанне: «У жыцці столькі гора, чарняты, а ў вас на палатнах усё ззяе, мірціць, як быццам у жыцці толькі радасць...» Леанід Дамітравіч сказаў тады: «Вы самі адказалі на сваё пытанне. У жыцці столькі гора, чарняты, цемры, няхай хоць бы ў мастацтве будзе радасць. Я люблю радасць, я і пішу яе». Гэта быў яго дзіві. Але то не значыць, што ўсё яго жыццё было ўспяна ружамі. Ён тварыў у няпростае час. Стаў калі вытокаў «суровага стылю», «візіткова» гэтага стылю — палатно Шчамялёва «Маё нараджэнне».

Спраўды, гэта пацвярджаюць словы самаго мастака, што ён, хоць праішоў усю ваіну, не хоча паказваць яе жакі: «Чалавек пачаў радавацца сонечнаму променню і стваріў птушак, значыць, усё добра. Мастак таксама нарадацца, калі адчувае захапленне».

Ларыса Фінкельштэйн расказвала, як ставілася да карціны Шчамялёва легендарная Аладава, дырэктар і стваральніца Нацыянальнага мастацкага музея.

— Алена Аладава была вялікім экспазітарам. Дык вось, ёсць у Шчамялёва такая работа — нацюрморт з цюльпанамі. Калі былі сур'яныя выстаўкі ў Палацы мастацтваў, напрыклад, да дзя Перамогі, Алена Васілеўна заўсёды прыносіла гэтую работу з музея і ўпрыгожвала яе экспазіцыяй.

Касмічны хляўчук на Грушаўцы

Сябар сямі, вядомы фізік і дыпламат Ігар Малевіч, аўтар кнігі пра мінскаму Грушаўку, расказаў, што калі яны са Шчамялёвым пазнаемліліся, у таго на Грушаўцы была маладая майстэрня — фактычна, хляўчук, дзе неаднойчы сустракаліся. Потым, ужо ў вялікую майстэрню сябра, Ігар Малевіч прывозіў многіх вядомых людзей, адзін з якіх сказаў: «Каб я ўбачыў гэтага гадоў на дваццаць раней, маё жыццё было б больш шчаслівае».

— Адзін раз ішлі па праспекце, была вугільная выстаўка мастакоў, я даўшы сабе неатактавонасць — разка выказаўся пра ўзровень тых карцін. Шчамялёў адказаў: «Ты не маеш рацыю. Толькі калі і ёсць робяць чалавека вялікім».

Час і лёс зрабілі Леаніда Шчамялёва вялікім. Ігар Малевіч успомніў, што калі быў паслом Беларускай Кітаі, Паўднёвай Карэі, дарыў альбомы Леаніда Шчамялёва розным дзяржавам. Пра Беларусь вяртаў мале — аднойчы давалося паўчыць: «А гэта недазе ў Заходняй Афрыцы». Але калі бачылі карціны Шчамялёва, адбывалася ўзрушэнне і ўнікала разуменне: Беларусь мае што паказаць свету.

Падчас прэзентацыі шмат гаварылася і пра Шчамялёва-настаўніка, які вывучаў у Мінскім мастацкім вучылішчы. Дарэчы, сёння можна казаць пра дынастыю Шчамялёваў, у якой тры пакаленні мастакоў.

Наведваў выстаўку, дакладней, схадзіў у госці да мастака, пераняў ягоны захоплены погляд на свет можа да 30 мая.

Людміла РУБЛЕўСКАЯ.

Пра сваю музыку, жонку Святлану Мікалаеву, Леанід Шчамялёў казаў: «Яна не проста цудоўная жанчына, маці, гаспадыня, сябар. Але і аб'ектыўны крытык майё творчасці. А яшчэ мая найлепшая мадэль».

Спраўды, шмат з якіх палатнаў выстаўкі гледзеў паванальна прыгожы твар з тонкімі рысамі... Святлана Мікалаевна расказала, што Леанід Дамітравіч любіў выстаўляць свае карціны.

— Ён хацеў, каб тое захапленне, якое ён адчуваў перад жыццём, адчулі і іншыя. Апошнімі пару гадоў у яго не мог хадзіць, але прасіў уніка, каб той зняў выстаўку, дзе былі ягоныя работы, і вельмі чакаў тых фотаздымкаў. Ён так і не стаў старэй — яго шчасліва ўсё, здавалася, зусім не задушавецца пра сваю хваробу, толькі пра тое, як на наступнай выстаўцы нешта паказаць.

Ішчэ Святлана Мікалаевна успомніла выпадак, калі дзюльчына-рэжысёр адноліла фільмаў пра Шчамялёва, заважыла, што яго майстэрня ад існых адноўлена адчуваным чысціні — гэта была чысціня колераў карцін.

Касмічны хляўчук на Грушаўцы

Сябар сямі, вядомы фізік і дыпламат Ігар Малевіч, аўтар кнігі пра мінскаму Грушаўку, расказаў, што калі яны са Шчамялёвым пазнаемліліся, у таго на Грушаўцы была маладая майстэрня — фактычна, хляўчук, дзе неаднойчы сустракаліся. Потым, ужо ў вялікую майстэрню сябра, Ігар Малевіч прывозіў многіх вядомых людзей, адзін з якіх сказаў: «Каб я ўбачыў гэтага гадоў на дваццаць раней, маё жыццё было б больш шчаслівае».

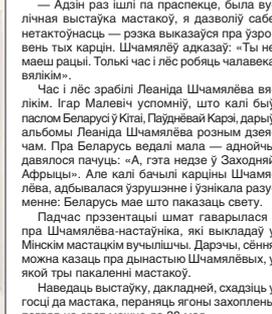
— Адзін раз ішлі па праспекце, была вугільная выстаўка мастакоў, я даўшы сабе неатактавонасць — разка выказаўся пра ўзровень тых карцін. Шчамялёў адказаў: «Ты не маеш рацыю. Толькі калі і ёсць робяць чалавека вялікім».

Час і лёс зрабілі Леаніда Шчамялёва вялікім. Ігар Малевіч успомніў, што калі быў паслом Беларускай Кітаі, Паўднёвай Карэі, дарыў альбомы Леаніда Шчамялёва розным дзяржавам. Пра Беларусь вяртаў мале — аднойчы давалося паўчыць: «А гэта недазе ў Заходняй Афрыцы». Але калі бачылі карціны Шчамялёва, адбывалася ўзрушэнне і ўнікала разуменне: Беларусь мае што паказаць свету.

Падчас прэзентацыі шмат гаварылася і пра Шчамялёва-настаўніка, які вывучаў у Мінскім мастацкім вучылішчы. Дарэчы, сёння можна казаць пра дынастыю Шчамялёваў, у якой тры пакаленні мастакоў.

Наведваў выстаўку, дакладней, схадзіў у госці да мастака, пераняў ягоны захоплены погляд на свет можа да 30 мая.

Людміла РУБЛЕўСКАЯ.

Пра сваю музыку, жонку Святлану Мікалаеву, Леанід Шчамялёў казаў: «Яна не проста цудоўная жанчына, маці, гаспадыня, сябар. Але і аб'ектыўны крытык майё творчасці. А яшчэ мая найлепшая мадэль».

Спраўды, шмат з якіх палатнаў выстаўкі гледзеў паванальна прыгожы твар з тонкімі рысамі... Святлана Мікалаевна расказала, што Леанід Дамітравіч любіў выстаўляць свае карціны.

— Ён хацеў, каб тое захапленне, якое ён адчуваў перад жыццём, адчулі і іншыя. Апошнімі пару гадоў у яго не мог хадзіць, але прасіў уніка, каб той зняў выстаўку, дзе былі ягоныя работы, і вельмі чакаў тых фотаздымкаў. Ён так і не стаў старэй — яго шчасліва ўсё, здавалася, зусім не задушавецца пра сваю хваробу, толькі пра тое, як на наступнай выстаўцы нешта паказаць.

Ішчэ Святлана Мікалаевна успомніла выпадак, калі дзюльчына-рэжысёр адноліла фільмаў пра Шчамялёва, заважыла, што яго майстэрня ад існых адноўлена адчуваным чысціні — гэта была чысціня колераў карцін.

Без кастынгу. Вялікі тэатр прапануе кожнаму знайсці сваё амплу

Хто з нас, глядзчына на сцэну, не атажаміваў сябе з героямі пастаноўкі? Нехта лёгка можа знайсці ўласны рым у ролі жаднага аднаго і дасціпнага Ойгара, а нехта — убацьчыць сябе ў зайдзросым жанкім Ленкім.

Нацыянальны акадэмічны Вялікі тэатр оперы і балета любіць здзіўляць. Некажаныя буйныя канцэрты, на якіх гуляе музыка з папулярных галівудскіх фільмаў — «Парк Юрскага перыяду», «Спіс Шиндлера», «Зорныя войны», «Гары Потэр», «Індыяна Джонс». Надаўна тэатр знаходзіў новую форму папулярнага класічнай музыкі — падрыхтаваў для сваіх гледачоў тэст «Які вы оперны герой?». Вас чакаюць дзесяць цікавых пытанняў, што супрадаваюцца фотаздымкамі пастановак. Усё роўна валодаецца ў вас афіцёрскім

паэтычным ці не. Зусім не мае значэння, ці ўмеце вы спяваць. Ціпер вы можаце ўсё! Па выніках аптытарна зразумееце, які са знакамітых оперных герояў вам бліжэй за ўсё. Мабчыць, вы падобныя да запальчывага Хазы, інтэлектуала Андрэя Беларацкага, ці ўвогуле да легкадушнага герцага Мантуанскага?.. Нават калі вы не ведаеце, з якой оперы ваш персанаж — не бядзі! Аўтары тэста падаюць спасылку на спектакль. А яшчэ ў аптытарна маюцца варыянты падарунку для каханай — кветкі на прыродзе, ковеліны вырб, букет кветак, романычыкі вечар са свечкамі і іншыя. Можна праіць віктарыю ў асяроддзі карыя, бо пытанні пацешныя, а галоўнае, сям'я, бо пытанні належаць менавіта вам? Даведацца можна на галюнай старонцы сайта Вялікага тэатра Беларусі.

Ангеліна ВАРЫТІНСКАЯ.

Алег Коц:

«Свайго Гамлета я яшчэ не сыграў»

Некагорт акцёр Алег Коц запамінаўся па спектаклях «Дзальны муж», «Сора ад розуму», «Запіскі стомленага рамантыка», а сам ён гумае па ролях у «Карчмарчы». «Хітрыхак Ханумы», якія іграе ў НАДТ ім Максіма Горькага. Вобразы, усвободжаны ім на экрані і ў тэатры, налічваюцца дзясяткамі, а паралельна Алег Уладзіміравіч рэалізоўваецца ў якасці кіраванца тэатральнай студыі і як рэжысёр «Тэатра на Німізе». «Я не бачу сябе ні ў чым, акрамя актёрства і рэжысуры. Нават калі б змяніў профэсію, то ўсё роўна ў душы працягваў бы іграць» — гэтыя яго словы доўга не адпавядалі мяне пасля нашай сустрэчы. Мы пагаварылі пра сучасны тэатр і яго магчымасці, пра ўменне апраўдаць і любіць, а галоўнае, верыць, што ваша — вас знойдзе, калі спачаста покліні сэрца.

— Яна цікавая для абодвух бакоў. Для артыста тут ёсць поўная складанасць, бо трэба лепшы добра і глыбока прапрацаваць свайго персанажа. Выбудоўваеце усё думкі, паўчыць, гісторыю, бо глядзчына можа спыніць дзеянне і пачынаць любіць інфармацыяй: пра дзённае існаванне героя, пра яго блізкіх людзей, пра мінулае альбо будучыню... На шце такім чынам наваляваецца шмат пытанняў, плюс трэба трымаць напружанне. Той жа Джокер — таксама не проста вядучы. Яму трэба падаваць да таго, каб у цікавай і забавнай форме атрымалася знайсці патрэбны інструменты для вырашэння акрэсленай праблемы. Тут аб'ядноўваюцца ўзаемадзеянне актёраў і публікі, спадга героя і таму, што з ім адбываецца, зварот да жыццёвага вопыту гледачоў. І дзякуючы гэтайму ў выніку адбываецца выдараўленне.

— Ці варта чакаць прагору работы вашага тэатра ў гэтым кірунку?

— Пасля прэм'еры мы атрымалі шмат водгукў, і людзі прасілі, каб з'явіліся гісторыі, якія будуць адлюстроўваць сітуацыю з розных сфер жыцця і на прыкладзе розных сацыяльных груп. Таксама са снежня мінулага года ў нас былі перагаворы з міжнароднай арганізацыяй «SOS — Дзіцячыя вёскі», і ціпер падпісаны мемарандум аб супрацоўніцтве. З сакавіка да чэрвеня мы будзем працаваць над стварэннем спектакляў, у якіх задзейнічаны супрацоўнікі і паддзяльчы «SOS — Дзіцячыя вёскі» ў Мінску. Галоўная тэма, якую будзем агуваць, гэта гвалт над непаўналетнімі, а яшчэ быўшы з псіхологамі, якія працуюць з такімі дзецьмі. Тое, што адбываецца сёння, — проста трагедыя. Хацелася б, каб спектаклі пасля маглі ўвучыць падлеткі і моладзь, магчыма, тады ўдасца зрабіць хоць нейкую прафілактыку падобных трагедый. Хонацкі, каб падлеткі навучыліся правільна разгаварваць на падобнай сітуацыі. Лозунг нашых пастановак будзе «Не маўчыць». Бо сёння ў нас яшчэ многія тэмы пад забаронай, і калі дзядзетка бяды, то асноўная праблема таксама няпроста. Але веру, што мы знойдзем спосаб, каб гэта было не пагужэнне ў цэму, а давала надзею. Будзем рабіць стаяку на людзях, бо толькі яна здольная перамагчы супрацьстаяць любому злу...

біраў Уладзімір Мінчанкаў, і ўсё атрымалася. А пасля пачалася вядома, і падчас змоваў сёння мне казалі, што я «не даігравае». Тады прачнулася ўра мне самавольна: як так, я ж іграў Караля ў «Пантлушчы» 71 год з таго моманту прышло больш сур'янае ўспрыманне прафэсіі.

Потым у маім жыцці з'явіўся рэжысёр Барыс Лудніка, які на той момант кіраваў Горькаўскім тэатрам. Ён вырашыў з нашым курсам паставіць «Сон на Кургане» Яні Купалы. Але ролі не раздаваў, а сказаў, што з часам стане ясна, хто кога варта. Я зразумей, што хачу паказаць сябе, і ў выніку сыграў галоўную ролі. З часам наш курс узялі ў тэатр і пачалі ўдзельнічаць у спектаклі. І ўжо пасля заканчэння акадэміі я прышоў туды працаваць. Там знайшоў сваю сям'ю, свайго дом.

— Калі з'явілася адбыванне ўласнага поспеху?

маім творчым рахунку ўжо дзясяці спектакляў і фільмаў. Радуем, што магу зрабіць больш. Справа ў тым, што ёсць такія паніжы, які «тыпаж». І я не адпавядаю тым тыпажам, пад якія пішуча галоўныя ролі. Я бачу для сябе тую анімацыю і фільмаў Нікуліна і Палавача, калі ка-медыйна хэрзма прэмагала ўнутры змест. І гэта тое, каб мне сыграць нешта большае, патрэбна рэжысёр, які павярне ў мяне і здолее дастаць тое, што ёсць унутры мяне. Калі паставіна іграць хэрзма тыпчых чыноўнікаў, бандаўтаў, міліцыянтаў, то ў нейкі момант прывыкаеш да гэтага. А больш глыбінныя псіхалагічныя здольнасці хавуюцца да лепшых часоў. Сваімі цікавымі прэмагала з наядушні лчы сэр'ямі «Горад нявест» і фільмаў «Сляды апосталяў-2». У апошнім я быў доктарам, і рэжысёр сам напярэднядні здымак забараніў стрыжыць і галіцца. Атрымалася цікавае ўжыванне ў ролю, бо здымкі праходзілі змой, там сцэны баталы, мы размаўлялі па-французску змой. Калі вяртацца да размовы пра пастыховацтва, проста ёсць ражысёр, у ёй я працую ясна, што дзе задалае мяне і мне і гледачам. Аднак свайго Гамлета яшчэ не сыграў.

«Акцёрства — пастаянная размова з самім сабой...»

— У фільме «Янка Купала» ваш персанаж — чалавек сістэмы, які наводзіць парадок на загадзе кіравніцтва, пра сваю ролю вы кажаце: «Мой герой не адмоўны, ён проста святая верыць у тое, што робіць». Вы яго апраўдаеце?

— Невяліка перадгісторыя. Паваротнымі ў маім лёсе сталі здымкі ў фільме «У жніўні 41 год», дзе зняліся таксама Расціслаў Янкусі і Уладзімір Янкусі. І пасля гэтай кінастужкі ў тэатры Расціслаў Іванавіч сустраў мяне і кажа з гумарам, маючы на ўвазе маю ролю ў фільме: «Які ж нягоднік! Ка. Проста жаліва!» І вось на здымках «Купала» размаўлялі мы з Уладзімірам Янкусімі, і ён расказаў пра аршыты, якія былі ў яго смлі.

— У ходзе размовы ўзяў пытанне: ці быў у тым, хто вырашоваў сумненне? І тут прыгадзілі сіндром «пастроўматчнага стрававага астраўматчнага».

— Калі паспрабаваць уявіць зборны вобраз вашага рэжысёра, то хто гэта?

— Мой рэжысёр — Аркадзь Калі. Яму ндаўна споўнілася 90 гадоў, але ён працягвае стаяць спектаклі. Для мяне гэта мегапрафэсійна і эталон сёння рэжысёраў. Спектаклі, які ён паставіў пятыццаці гадоў таму, і дагэтуль ідуць у нашым тэатры з аніглагамі. Напрыклад, у пастаноўцы «Дзальны муж» я іграю дваццаці, і мая роля займае, можа, паўстаронкі тэкс-

ту, але па-ранейшаму і атрымліваю каласальнае задавальненне ад кожнага вядоўна ў гэтым спектаклі. Вось яна, здольнасць рэжысёра ўсё будываваць так, каб актёрам хацелася іграць і яны не стаміліся.

— А ў вас здараюцца моманты выгравання?

— Безумоўна, але і навучыцца анімацыя. Найлепшы спосаб — любіць аднаго. Бо ў яго гардакці мітусі вельмі рэдка бывае сам-насам з сабой. Для мяне, напрыклад, дзень за горадам у адзіноце — як тыдзень адпачынку. Ішчэ тым жае тая рэч, які месца сілы. Для мяне гэта мая акадэмія студыя, бо тут я ачуваюць сябе тымі людзьмі і рэчамі, якія хачу бачыць штодня.

— За столькі гадоў у прафэсіі ці спраўдзіліся чаканы ад яе?

— Любая тэатральная ВНУ рыхтуе артыста да тэатра. Але летучыя студэнты траляюць у свет, які жыве па жорсткіх законах. У прафэсіі важнае мацнейшым, але вырашальнае не сіла і нават не талент, а працаздольнасць. Барыс Іванавіч Лудніка некалі даў добрую формулу поспеху, і для мяне яна працуе: ёсць тры складнікі — талент, працаздольнасць і удача. На першым месцы — удача, на другім — працаздольнасць і толькі пасля — талент. Удача — гэта тэма рэжысёра, добры спектакль, судзіцэнне з партнёра, ролі, які раскрыюць ваш патэнцыял. Удача — гэта і гледачы, і ў тэатры ўвогуле сысць з прафэсіі.

Алена ДРАПКО. Фота з архіва актёра.

Стыль жыцця

СЯДЗЯЧАЯ РАБОТА

Ці можна быць і разумным, і прыгожым, або Што есці (і не есці), калі работы дзень вы праводзіце седзячы

У апошнія гады медыкі шмат кажуць пра хваробы, звязаныя з седзячай работай. З'явіліся нават медыцынскія тэрміны «офісныя хваробы» і «офісны сіндраом». Апошні — гэта складаны комплекс сімптомаў, што ўключаюць у сябе парушэнні практычна ва ўсіх органах і сістэмах, звязаныя з нізкай фізічнай нагрузкай пры значнай нагрузцы інтэлектуальнай і эмацыянальнай.

Ну, а найбольш тыповыя «офісныя сімптомы», на якіх лёгка можна адрозніць прадстаўніка седзячай работы са стажам, — лішняе вага. Як вы ведаеце, акрамя незадаволенасці сваёй знешнасцю, «дорэчы» цяжы «буке» хвароб. Нікога дзіўнага: наш арганізм разлічаны на значна большыя фізічныя нагрузкі, чым перасяджанне з рабочага крэсла ў крэсла аўтамабіля, а адтуль — у крэсла перад дамашнім камп'ютарам. Каб здабыць такую колькасць калорый, якую змяшчае ланка чыпссу дагэтараванага чалавек павінен быць цэлы дзень бегчы па лесе за аленем (і не факт, што ўсё атрымаецца). А сёння для гэтага дастаткова спусціцца ў бубет. Але ж чалавечы арганізм за апошнія некалькі тысяч гадоў прынявоўна не змяніўся, гаворыць медыкі. І як вынік, у тымся тысячгадоў нашай эры чалавек становіцца ўсё больш разумнейшае — і ўсё больш «важкіе». Бо ў прадстаўніка седзячай работы вельмі часта проста няма часу (ды і ахвоты, прынамся) пасля рабочага дня адраўняцца ў трэнжорную залу, сабе, выходзіць на прабежку. Што тады

сяджанак — 30 %, абед — 45 %, вачара — 25 %. Большую частку калорый пажадна спажыць у светлы час сутак. Каб мінімізаваць рызыку набору вагі пры нізкай узроўні фізічнай нагрузцы на працягу дня, у ідэале пры планаванні прыёму ежы неабходна прытрымлівацца правіла «здаровай таралеркі», — расказвае Наталія Белюкова, — 1/4 таралеркі павінны займаць бялыя, 1/4 — складанымі вугляводамі (у выглядзе кашы, хлеба (пры адсутнасці пераэтанасці глютену)), 1/2 таралеркі — нежурналістычныя агародніны.

Такім чынам, бульба ў любым выглядзе для прадстаўніцў седзячай работы павінна стаць дэ-факта і дэ-юре частка простае імае часты (ды і ахвоты, прынамся) пасля рабочага дня адраўняцца ў трэнжорную залу, сабе, выходзіць на прабежку. Што тады

застаецца пры маларухомым спосабе жыцця? У першую чаргу сачыць за каларыйнасцю і збалансаванасцю свайго рацыёну. Пра тое, як правільна харчавацца пры седзячай рабоце, мы спыталіся ў загадчыцы навукова-даследчай лабараторыі функцыянальнага харчавання РУП «Навукова-практычны цэнтр НАН Беларусі па харчаванні» Наталіі БЕЛЮКОВОЙ.

ВЕДАЕМ, АЛЕ НЕ РОБІМ

Прадстаўніцў седзячай работы — як правіла, інтэлектуальныя людзі з шырокім круглягладом. Нешта чыталі, чулі, глядзелі. Могуць і самі сёбе-тое расказаць аб здаровым харчаванні — чыста тэарэтычна, без прымянення да сябе... Дык вось, пачнём з прынцыпальных, якія ведае кожны, хто калі-небудзь цікавіўся пытаннем збалансаванага і нават тыя, хто не цікавіўся: медыкі і дыетологі паўтараюць іх пастанова. Праводзіць вы іх дзень у тым офісе за камп'ютарам ці за рулём аўтамабіля, прыпынчы харчавання павінны быць аднолькавымі: трохразовы прыём ежы ў адзін і той жа час. Размеркаваць калорыі, адзначаючы дыетологі, варта так:

бялы і тварог. Апошні перад сном прыём ежы — за 2—4 гадзіны да таго, як вы ляжаце ў ложку. І, вядома, надзейная важна выконваць рэжым п'яцкі.

- Неабходна памятаць пра ўжыванне дастатковай колькасці вады ў прамажымае паміж прыёмамі ежы. Гэта дзятчыніца чыстай пітной вады, а не сокаў, гарбаты і іншых напояў, — падкрэслівае спецыяліст.

ДЛЯ АМАТАРАЎ ФОРМУЛ

Калі вы любіце формулы, то калі ласка, дыетологі рэкамендуем прытрымлівацца наступнага алгарытму:

- Сваю сутачную патрэбу ў калорыях можна разлічыць па наступнай формуле:
 - для мужчын: $(10 \times \text{вага (кг)} + 6,25 \times \text{рост (см)} - 5) \times \text{узрост (г)} \div 5$ х 4,
 - для жанчын: $(10 \times \text{вага (кг)} + 6,25 \times \text{рост (см)} - 5) \times \text{узрост (г)} \div 161$ х 4,
- дзе а — каэфіцыент фізічнай актыўнасці. Для асоб з седзячай работай гэты каэфіцыент, як правіла, роўны 1,2 (у выгляд калі пасля рабочага дня чалавек не мае фізічнай нагрузкі). Разлічаны сутачную патрэбу ў калорыях, можна выбудоваць

рацыён. Каларыйнасць варта памятаць, толькі калі ў вас ёсць лішняе вага. Калі такой праблемы няма, дастаткова правільна сфармаваць рацыён для рабочага дня.

Пры адсутнасці хранічных захворванняў для прафілактыкі атлусцення дыетологі рэкамендуюць прытрымлівацца суданна-сінявоў, тлушчаў і вугляводаў у прапарцы 25/40/35. Калі ёсць праблемы з вагой, то гэты паказчык складае 30/45/25.

НЕ ХОЧАЦА, АЛЕ ТРЭБА

Такім чынам, мы цяпер ведаем, што сяджанак павінен складаць 30—35% дзённага рацыёну. Але што рабіць, калі гэта фізічна немагчыма: няма раніцэй апертыту, ды і часу таксама!

- Фарміраванне правільнага рацыёну пачынаецца са змены харчовых навыкаў. Што дзятчыніца адсутнасці жадання есці, то тут неабходна выхад за адзначаны важнасць гэтага прыёму ежы для здароўя, — кажа суразмоўніца. — Калі вы не ведаеце, як прымушыць сябе есці, можна парэкамендаваць некалькі простых працяў:
 - спіце ў прахалоднай пакоі;
 - раніцай зрабіце зарыдку і настройце сябе на прыём ежы, бо сяджанак закладае аснову ўсяго рабочага дня;
 - перад сніданкам намагацца вышлі скарпінку вады, награтай да 42—45 градусаў. Вада абуджае арганізм і залучае перысталтыку кішчынкі.

ХОЧАЦА, АЛЕ НЕЛЬГА

Зніжчыцца каларыйнасць рацыёну, а тым больш калі ў скарчэнні калорый няма неабходнасці, не варта выключаць з меню нейкія прадукты, разьдэталюга.

- Харчавача трэба як мага больш разнастайна, — падкрэслівае Наталія Белюкова. — Я раіла б людзям незалежна ад узросту ўключыць звычайную рэгулярна каштаваць новыя прадукты, і ўпадобна паступова ўводзіць у свой рацыён на пастаянна аснове.
- Але ёсць, зразумела, і абсалютныя табу (сабіліва пры маларухомым спосабе жыцця). Гэта, здаецца, чашка, перш за ўсё фаст-фуд.
- У дачыненні да фаст-фуду напісана шмат, і напэўна, няма неабходнасці паўтараць тое, што ўпадабаецца аб негатыўным уздзеянні гэтых страў на арганізм, — гаворыць спецыяліст. — Калі чалавек сур'ёзна нахвосты на перагляд свайго харчавання ва ўмовах седзячай работы,

Усходні гараскоп на наступны тыдзень

АВЕН. Паспех абавязкова прыйдзе, але толькі калі прыкладзеце максімум намаганняў для яго дасягнення. Не саромейцеся праявіць упарцкасць і інтэлектуальную здольнасць. Калі паўстане праблема выбару, лепш сплускаць свой унутраны голас, а не парад старонкі. Не спрабуйце зрабіць усю работу самастойна. Гэта спасые адносіны з калегамі і даб'еца на выніку.

ЦЯПЕЛ. На гэтым тыдні дзятчыце вопытам і ведамі, вяртаеце пазыкі і завяршаеце важныя праекты. Будзьце абавязлівыя, засяродзецеся на галоўным і не марнуеце сілы на расшнэ дугарядных праблем. Пажадана, каб рэзультат актыўнасці і прадпрыемлівасці не ператварыўся ў самамоту. Трэба разумець задачу і ісці да яе вырашэння, а не проста пуская пыл у вочы. Аўтарак будзе ўдалы для стасункаў, аўтарак будзе выправіць памылкі, далупачаныя раней. Вашы старанні на рабоце ў чашер прынесуць вялікую аддачу, а ініцыятыва не застаецца незаўважанай.

БЛІЗНЯТЫ. На гэтым тыдні часам можа здавацца, што усё ідзе не так, як хацелася б, але на самай справе вы рухаецеся да сваёй мэты. Так што не страчвайце веры і надзею. Магчымыя нечаканыя змены ў планах і нават пераацэнка каштоўнасцяў. Але усё гэта галоўнае застаецца за вамі, вы лічыце раз перакананасцю, што кажаце і каханыя. У выхадны дні змяніце актыўную ролю на пасіўную і проста добра адпачыце.

РАК. На гэтым тыдні вы будзеце суправаджаць паспех у любым пачынанні. Хоць у пачатку, вядома, будзе дзятчыца займацца маляцкавымі справамі і цярпліва разрабачаць завалы дробных праблем. У аўтарак не бойцеся аслабіць унутранае напружанне і адпусціце сітуацыю з-пад кантролю, так усё вырашыцца больш хутка і паспяхова. У выхадны дзень запытайцеся блізка людзі. Можна чакаць прыліву энергіі і жадання дзейнасці.

ЛЕЎ. Не спыняйцеся і не мітусіцеся, і тады паспех будзе на вашым боку, тым больш што ў вас цярпець добры перыяд для раскрыцця патэнцыялу. Проста неабходна даводзіць справы да канца, не сыходзіць ад адказнасці і не кідаць нічога на паўшляху. У аўтарак у спрэчках з апанентамі можа нарадзіцца ідэя, калі прыслушаецеся да іх пункту гледжання. Змяніце стыль стасункаў, інакш ваш востры язык можа прывесці боль, у тым ліку і бліжым вам людзям, пакрыўдзіць якіх вы усім не хацелі б. У выхадны асабліва ўвагу аддаеце раўнашчым і аднадушным стасункам з членамі сямейных, хатніх праблем.

ДЗЕВА. Вашы планы пачынаюць рэалізоўвацца. Толькі не расказвайце пра гэта, не давайце падставаў для п'ятак. Трэба засяродзіцца на сваёй мэце. Работа будзе займаць досыць шмат часу і па значнасці выйдзе на першае месца. Сваімі энэргічнымі і актыўнасцю зможце ўмацаваць пазіцыю ў бізнэсе. Аднак не забывайце пра дом, наведванне гэтага і стварэнне камфорту ў ім — гэта таксама немалаважная задача.

ШАЛІ. На гэтым тыдні цялком верагодна досыць рэзка змяніць аду дзейнасці. Аднак усім не абавязкова змяня месца работы, проста з'яўдзецца іншы праект або нават цэлы кірунак. Прымеце дапамогу калегаў, яна будзе вельмі дрыць. У канцы тыдня адчуецца раптоўную змену раліу — замест напружанага прыёмкі лёгкасці, у справах адкрываецца другое дыянане. Можна задумацца і пра змену ў асабістым жыцці. У выхадны могуць раскрыцца тэмніцы вашага даўня мінулага.

СКАРПІЕН. Не так даўно вы прынялі важнае рашэнне, і яно ўжо аказвае прылівы ўплыў на жыццё. Гэта варна шпак, працягваючы на ім ісці, вас чакаюць прыбыткі і поспех. У чашер пераканана зймацца планаваннем, дзейнасцю і залепнасцю ад акалічэнняў, якія склаліся. У п'яцую і суботу не варта нічога хаваць ад каханых чалавека, разам вы вырашыце любыя праблемы.

СТРАЛЕЦ. Раптоўны кар'ерны ўзлёты здарожчы нечаста, аднак кр'яз цыпер іх можна чакаць. Праверце, магчыма, у вас атрымаецца заняць месца, якое нечакана вызвалілася ў кіруючым складзе. У сераду папярэдзіце зразумець бліжэй людзей, знайдзіце кампраміснае рашэнне. У выхадны зможце адчуць выдатную атмасферу аднадушнасці. У нядзелю будзеце асабліва асцярожныя з новымі ідэямі і паведамі, бо яны могуць апынуцца толькі мішурай.

КАЗЯРОГ. У першай палове тыдня варта настраіцца на актыўныя зносіны, прычым выступленне перад масавым аўдыторыя прынясе поспех і павысіць ваш прафесійны статус. У нядзелю снемым камяком невадажліва дробныя няўдачы справы. Аўтарак лепш прывесці аналіз сваёй дзейнасці. Добра час для надзежнага сувязя з замежнымі дзелавымі партнёрамі. У чашер магчымы некаторы спад настрою, не падавайцеся нудзе.

ВАДАЛІЎ. На гэтым тыдні будзеце шчасліва дамагчыся поспеху, калі ў вас у ліку першых дзятчыца ўздымаць вострыя пытанні. Многія справы і праекты запытаюць дадатковых выдаткаў і намаганняў. Не бойцеся расставіцца з непрадуктыўнымі рэчамі і старымі прынцыпамі, калі вядома, будзе магчыма абавязаванне новым. Распуская язык на гэтым тыдні не варта, жарты ў вашым выкананні ацэнены не будуць. У сераду варта прыслушацца да чужых парад. Адпаведна ў выхадны лётаць у спэцыяльнай абстаўлянцы, паэтычна шматлікіх месцаў.

РЫБЫ. Ваш погляд скіраваны наперад, да новых якасных змен. Не азірайцеся назад, інакш трапіце ў пастку ўспаміну пра мінулае пачынае. Паспрабуйце не нервавацца, вам неабходна знаходзіць залатую сярэдзіну паміж жаданнямі і рэальнасцю. І тут дзілачыцца парады блізкіх людзей, якія на гэтым тыдні будзе нечакана мудрыя і свесасоўныя. У сераду будзеце асцярожныя ў выказваннях, уміце берачы сябе і чужыя справы. У п'яцую ў вашых руках можа апынуцца жола іду, але, атрымаўшы яго, не становіцеся дыктарам.

Даты	Палсі	Людзі
1881 год — беларускі рэвалюцыянер-нарадовец Ігнат Грынчэвіч кінутаў бомбай смертна на парні імператара Аляксандра ІІ і сябе.	1936 год — нарадзіўся Расіслаў Міхайлавіч Раманка, беларускі мастак.	1941 год — нарадзіўся Альберт Вітольдвіч Мінькевіч, беларускі фізік-тэарэтык, доктар фізіка-матэматычных навук, прафесар. Аўтар навуковых прац па тэорыі гравітацыі, касмалогіі, астрафізіцы.
1956 год — нарадзіўся Уладзімір Аркадзевіч Мацвееў, беларускі вучоны ў галіне інфекцыйных хвароб і педыятрыі, доктар медыцынскіх навук, прафесар.	1976 год — у чым на 13 сакавіка савецкі ваенны лётчык Уладзімір Котай, выконваючы трэнжорныя палёты, адвёў падлучкі знішчальнік МіГ-21 ад беларускага горада Белаазёрска, здолешу ў безнадзейнай сітуацыі выратаваць сябе і самалёт.	1996 год — Рэспубліка Беларусь ратыфікавала 14 пратэколаў да Чыкагскага канвенцыі аб міжнароднай грамадзянскай авіяцыі.
1781 год — англісі астраном Уільям Гершль адкрыў планету Уран.	У гэты ж дзень нарадзіўся Карл Фрыдрых Шэнкель, нямецкі архітэктар, жывапісец і графік, прадстаўнік класіцызму ў нямецкім дойлідстве XIX стагоддзя. Аўтар монументальных будынкаў у Берліне.	1906 год — нарадзіўся Ісідар Маркавіч Аненскі, расійскі рэжысёр, сцэнарыст, заслужаны дзеян мастацтваў РСФСР.
1951 год — нарадзіўся Ірына Іванавна Алферава, расійская актрыса тэатра і кіно, народная артыстка Расійскай Федэрацыі. Здымалася ў фільмах «Блуканне па пакутах», «Д'Артаньян і тры мушкет'еры», «З любовімі не расставаецца», «Ярмак» і іншых.	ВАЛТЭР: «Лепшае — вораг дабрага».	Наталія БЕЛЮКОВА.

Зарпашальнік Бліжны марафон на Масленіцу

Культурна-асветніцкае мерапрыемства «Вясёлая Масленіца!» прыйдзе ў Цэнтральным батанічным садзе 13 сакавіка.

Інтэрактыўная святковая праграма стартуе ў малінаўчым кавальчы ў суправадженні ўсіх персанжаў свята і Самой Масленіцы. Наведвальніцаў чакае самотнае чакае батаніка праграма з песнямі, жартамі, беларускімі танцамі, конкурсамі, гульнямі, забавамі і, вядома, з любімымі блінамі і блінамі, гарачай гарбаты да абаранкі. Гасцей чакаюць інтэрактыўныя зоны: «кола жаданняў і прадказанні» (розыгрыш падарункаў) і «Святковы загас» — рамантычны шанс для ўсіх закаханых пар. У праграме — бліны-марафон, народная варажба, масленіца фотазона, дзіцячая гульнявая пляцоўка, рэставілі лялькі, атракцыяны для дарослых і дзіцяці, самаварнае шоу, выступленне чыганаўскага тэатра «Джыні Бэнд» і фолк-ансамбля «Белы траст».

Тамсама прыйдуць і пазнавальныя экскурсіі — «Амуніч вясно», падчас якіх можна будзе даведацца, якія расліны расцвітаюць і пладносіняць вясной. Іх праводзіць экскурсаводы Батанічнага саду і аранжыраў трапічных і субтрапічных раслін. У іх калекцыі — больш за 600 відных раслін з розных рэгіёнаў свету.

Куплімацыяныя свята стане незабыўнае фавэр-шоу і спаленне чучала зямлі, якое увабляе усю дранію і негатыўнае.

СЕННЯ

Сонца	Усход	Заход	Дзённыя дні
Мінск	7:29	19:10	11:41
Віцебск	7:19	18:59	11:40
Магілёў	7:19	19:00	11:41
Гомель	7:15	18:57	11:42
Гродна	7:44	19:25	11:41
Брэст	7:44	19:27	11:43

ЗАЎТРА

Геамагнітныя узрушэнні

ГРОДНА	ВІЦЕБСК	МАГІЛЕЎ
73мм рт.ст.	73мм рт.ст.	73мм рт.ст.
+2, -4°С	+1, -3°С	+2, -1°С
+7, -9°С	+3, -5°С	+3, -5°С

Абазначэнні:

- німа прыкметных геамагнітных узрушэнняў
- невялікае геамагнітнае узрушэнне
- слабая геамагнітная бура
- малая геамагнітная бура

...у суседзях

ВАРШАВА	КІЕЎ	РЫГА
+7, -9°С	+8, -10°С	+8, -9°С
ВІЛЬНЮС	МАСКВА	С.ПЕТЕРБУРГ
+7, -9°С	+1, -3°С	+1, -3°С

УСМІХНЕМСЯ

— А што такое грамадская думка?
— Грамадская думка — гэта думка тых, у каго не пыталіся.

Лявонія людзі робіць усё хутка, каб раней скончыць работу. І робіць яна, каб потым не пераробіла.

ЗВЯЗДА БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА

ЗАСНАВАЛІНІК: Савет Рэспублікі Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, Палата прадстаўніц Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, Савет Міністраў Рэспублікі Беларусь

РЕГІСТРАЦЫЯНЫМ ПАСАДЖАМ: 17 лістапада 2009 года ВЫДАДЗЕНАЕ МІНІСТРАМСТВАМ ІНФАРМАЦЫЙНАЙ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

Дырэктар — галоўны рэдактар **КАРЛКОВІЧ** Аляксандр Мілавіч

Выдавец — Рэдакцыя-выдавецкая ўстанова «Выдавецкі цэнтр «Звязда»»

АДРАС: 220013, г. Мінск, вул. Б. Хвіленскага, 10а.

Тэлефоны: У МІНСКУ: прыёмная — 311 17 13 (тэл.факс); аддзел па псымаў: псымаў — 311 17 44, маркетынг — 263 66 73, бухгалтэрыя — 311 17 16.

www.zviazda.by
e-mail: info@zviazda.by
для зваротаў: zvarot@zviazda.by

ПРЫЁМ РЭКЛАМЫ тэл.факс: 311 17 27, e-mail: reklama@zviazda.by

Аўтары апулікаваных матэрыялаў несуч адказнасць за падобі і дакладнасць фактаў. Іх меркаванні не з'яўляюцца супадзеннем з меркаванням рэдакцыі. Рэдакцыя на сваю меркаванне адбірае і публікуе адзасваенныя ёй псымаў. Прыклад матэрыялаў, апулікаваных у «Звяздзе», толькі з дазволу рэдакцыі.

Матэрыялы, пазначаныя гэтым значком, носць рэкламнае характар.

Адзасваецца за смет рэдакцыі нясуч рэкламдаўцаў.

Газета зарэгістраваная ў Рэспубліканскім арганізацыйна-выдавчым «Выдавецтва «Беларусь Дом друку»» ЛП № 02330106 ад 30.04.2004.

220013, Мінск, пр-т Незалежнасці, 79/1. Выхадзіць 5 разоў на тыдзень. Тыраж 14.804. Індэкс 63850. За № 653.

М	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
П	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

Нумар пазначаны ў 19.30 12 сакавіка 2021 года.